

Namn	Amanda Persson Molly Sjöberg
-------------	---

Examensarbete

Program	Socionomprogrammet med storstadsprofil
Termin	HT-23
Kurs	Socialt arbete och kunskapsutveckling
Delkurs	Examensarbete i socialt arbete
Lärare	Erik Borg
Moment	Examensarbete
Datum	17/01-2024

Vetenskap och spiritualitet

En integrativ litteraturstudie om psykedelisk vetenskap och dess bidragande diskurs om medikalisering

Av: Amanda Persson & Molly Sjöberg

Handledare: Erik Borg

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Ämne | Höstterminen 2023

Socionomprogrammet med storstadsprofil

Abstract

Interest in psychedelic science is increasing in society. From ritual traditions to today's therapeutic use, psychedelic substances have played a role in healing, self-exploration, and spiritual understanding. Increased research activity as well as the introduction of university courses on psychedelic science at institutions such as Karolinska Institutet and Lund University also indicate an increased interest within the Swedish academy. This integrative literature review highlights the historical, scientific, and cultural dimensions of psychedelic science. The overview results in four themes; *Historical background*, *Psychedelic assisted therapy*, *Challenges and risks* and *Ontological perspectives; the biomedical meets the spiritual*. Within these themes appears a theoretical debate regarding the medical and social perspective in treatment within the field of psychedelic science, which in turn affects and mirrors the field of social work. Positive results in treatment of depression, anxiety and addictive disorders are presented, as well as methodological challenges and a complex cultural and spiritual significance. Finally, the relevance of psychedelic science in social work is discussed, where psychedelics can potentially offer new therapeutic approaches to complex mental health problems as well as highlight existential questions in a field in need of comprehensive perspectives.

Authors: Amanda Persson & Molly Sjöberg

Keywords: Classic psychedelics, psychedelic science, therapeutic treatment, spirituality, social work.

Words: 20 696

Sammanfattning

Intresset kring psykedelisk vetenskap ökar i samhället. Från rituella traditioner till dagens terapeutiska användning har psykedeliska substanser spelat en roll i läkning, självutforskning och andlig förståelse. Ökad forskningsaktivitet samt införandet av universitetskurser om psykedelisk vetenskap på institutioner som Karolinska institutet och Lunds Universitet indikerar även ett ökat intresse inom den svenska akademien. Denna integrativa litteraturöversikt belyser psykedelisk vetenskap ur historiska, vetenskapliga och kulturella dimensioner. Översikten resulterar i fyra teman; *Historisk bakgrund*, *Psykedeliskt assisterad terapi*, *Utmaningar och risker* samt *Ontologiska perspektiv; det biomedicinska möter det andliga*. Positiva resultat vid behandling av depression, ångest och beroendesjukdomar presenteras, likväl metodologiska utmaningar och en komplex kulturell och spirituellt signifikans. Genomgående i dessa teman framkommer en teoretisk debatt inom forskningsfältet gällande det medicinska och sociala perspektivet på behandling, som även speglas i det sociala arbetet. Slutligen diskuteras relevansen av psykedelisk vetenskap inom socialt arbete, där psykedeliska potentiellt kan erbjuda nya terapeutiska tillvägagångssätt för komplexa psykiska hälsoproblem samt lyfta fram existentiella frågor i ett fält vid behov av omfattande perspektiv.

Författare: Amanda Persson & Molly Sjöberg

Nyckelord: Klassisk psykedelika, psykedelisk vetenskap, terapeutisk behandling, andlighet, socialt arbete.

Ord: 20 696

Förord

Inledningsvis önskar vi tacka vår handledare Erik Borg, vår examinator Hanna Bertilsdotter Rosqvist, våra klasskamrater, opponenter och alla andra som bidragit till uppsatsen.

Denna litteraturstudie är skriven av två författare som båda gemensamt ansvarar lika för studiens delar.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Förord	4
Innehållsförteckning	5
1. Inledning	6
1.1. Problemformulering.....	7
1.2. Syfte.....	8
1.3. Forskningsfrågor.....	9
1.4. Definitioner/begrepp.....	9
1.5. Avgränsningar för studien.....	10
2. Metod	12
2.1. Förförståelse.....	12
2.2. Metodval: Integrativ litteraturöversikt.....	12
2.3. Metodreflektion.....	14
2.4. Forskningsetik.....	16
2.5. Sökprocess.....	17
2.6. Analys av material.....	19
3. Resultat och analys	21
3.1. Tema 1: Historisk bakgrund.....	21
3.2. Tema 2: Psykedelisk-assisterad terapi.....	26
3.3. Tema 3: Utmaningar och risker inom forskningsfältet.....	38
3.4. Tema 4: Ontologiska perspektiv, det biomedicinska möter det andliga.....	48
4. Diskussion	59
5. Slutsatser	65
5.1. Förslag på vidare forskning i relation till socialt arbete.....	65
5.2. Litteraturstudiens begränsningar.....	65
5.3. Slutsats.....	66
Litteraturlista	69

1. Inledning

Denna studie syftar till att presentera en övergripande litteraturöversikt av den komplexitet och de nyanser som karakteriserar psykedelisk forskning, samt analysera dess roll i förhållande till socialt arbete inkluderande dess perspektiv på medikalisering. Psykedelisk vetenskap sträcker sig över en bred palett av historiska (Lee & Shlain 1985), kulturella (Muraresku 2020; Lutz 2023) och vetenskapliga dimensioner (Aday et al., 2022; Ona et al., 2022; Petranker et al., 2020), och utgör ett ämne av såväl ökat intresse som livlig debatt.

Historiskt har användningen av psykedeliska substanser varit förknippad med rituella och andliga traditioner världen över (Muraresku 2020; Lutz 2023). Från indigena ceremonier till det psykedeliska sextiotalets motkultur (Lee & Shlain 1985), har dessa ämnen spelat en roll i människors strävan efter självutforskning och andlig förståelse. Samtidigt har psykedelisk forskning under senare tid återupplivats och fokuserar på dess potentiella terapeutiska användning, särskilt vid behandling av psykiska hälsoproblem (Griffiths et al., 2016).

Forskningen som gjorts inom fältet har visat positiva resultat vid behandling av tillstånd som depression, ångest och substansberoende under övervakning av kvalificerade terapeuter (Davis et al. 2020; Grob et al., 2011; Ross et al., 2016; Griffiths et al., 2016; Carhart-Harris et al., 2021), samtidigt som det skildras att fältet präglas av metodologiska utmaningar (Aday et al., 2022; Bender & Hellerstein 2022; Hall 2021; Hall 2022; Hovmand et al., 2023; Ona et al., 2022; Petranker et al., 2020). Eftersom fältet präglas av utmaningar, forskningsluckor och kriminalisering anses datan kring psykedeliska substanser som otillräcklig för att bli godkänd för implementering i klinisk användning i de flesta länder (Reiff 2020: 391). Detta har dock börjat förändras med att Australien är bland de första länderna som tagit steget och officiellt erbjuder psykedeliskt assisterad terapi för behandlingsresistent depression (BBC 2023).

I USA tillåts försäljning av psykedelia och bruk tillåts under särskilda regleringar i staterna Oregon och Colorado (UNOCD 2023: 34). När det gäller forskningen bedrivs i nuläget forskning på olika psykedeliska preparat i både England, Irland, USA, Australien, Nya Zeeland, Israel, Schweiz, Kanada och Sverige. I England, Australien, Nya Zeeland, Kanada och Israel har forskningen även finansierats av statliga forskningsfinansiärer (Barnett et al., 2022: 103473; Bender & Hellerstein 2022: 1908; UNOCD 2023: 30).

I Sverige är psykedeliska preparat kriminaliserat och förbudet hittas i Narkotikalagstiftningen (NSL 1968:64), en lag som skärpts sedan införandet år 1968. Trots detta har den psykedeliska forskningen fått ökad uppmärksamhet även inom svenska institutioner där forskning bedrivs på Karolinska institutet med syfte att undersöka effekterna för behandling av depressionssymtom och cancerrelaterad depression (Karolinska institutet 2023). Den ena studien har genomförts och resultaten kommer att publiceras under våren 2024, medan den andra studien nyligen blivit beviljad och är ännu inte genomförd (ibid). Den första kursen för psykedelisk vetenskap och terapi går nu även att läsa för psykologstudenter i Lund (Lunds universitet 2023), vilket innebär att ämnet möjligtvis även kommer bli aktuellt för det sociala arbetet och socionomer. Denna ökande närvaro av psykedelisk forskning och utbildning indikerar ett växande intresse och acceptans för ämnet inom den svenska akademiska sfären. Forskningen växer även genom ideella föreningar i Sverige, som Nätverket för psykedelisk vetenskap, som arbetar för att just främja psykedelisk forskning.

1.1. Problemformulering

Den psykedeliska forskningen karaktäriseras av en bredd och en komplexitet varpå bland annat subjektiva mystiska och spirituella upplevelser i en vetenskaplig kontext gör forskningsfältet unikt (Barrett & Griffiths 2018). Fältet inkluderar en rik historisk bakgrund, en relativt ung nutida forskning samt olika perspektiv från både förespråkare och kritiker. Psykedelisk forskning präglas av både potential och metodologiska utmaningar, samtidigt som det skildras en "hype" i media där förespråkarna för psykedelia kan ha diverse egenintressen (Aday et al., 2022: 1990; Ona et al., 2022: 3). Genom att lyfta olika perspektiv ämnas erbjudas en nyanserad och objektiv inblick in i psykedelisk vetenskap, för att främja en bredare förståelse för dess helhet och komplexitet.

Denna litteraturöversikt kommer även att innehålla en genomgående analys av den psykedeliska vetenskapens relevans i förhållande till fältet socialt arbete. Det sociala arbetet har stora utmaningar med handlingsplaner för komplexa problem (Andrews & Wright, 2022: 2) som missbruk och behandlingsresistent depression där psykedelisk-assisterad terapi potentiellt kan erbjuda alternativa vägar till läkning (Carhart-Harris et al., 2016; Johnson et al., 2014; Ross et

al., 2016). Den psykedeliska vetenskapen synliggör även en debatt kring medikalisering där nuvarande medicinska behandlingsmetoder för psykisk ohälsa utmanas genom att belysa vikten av att kombinera medicinska preparat med terapeutiska interventioner, där de psykedeliska preparaten blir ett verktyg för att arbeta med känslor och tankar relaterade till symtomens orsaker (Hartogssohn 2018: 130). Detta är ett ämne som forskning inom socialt arbete länge uppmärksammat (Bergmark 2012; Kaczmarek 2019; Handerer 2021). Idag finns en internationell likväl nationell debatt kring hur psykisk ohälsa bör behandlas, där medikalisering är en växande väg ut (Bergmark 2012; Kaczmarek 2019). Riskerna med medikalisering är att problem av social karaktär behandlas som en biologisk sjukdom, där livsomständigheter i problembilden riskerar att bortprioriteras (Kaczmarek 2019: 122; Rose 2016: 97-98). Psykedeliskt assisterad terapi utgör en intressant brygga mellan medicinering och psykologisk intervention då effekterna av preparaten, istället för att symtomlindra, framhäver tankar och känslor, leder till nya insikter och sätter världen i nya perspektiv (Breeksema et al., 2020: 936; Barrett & Griffiths 2018: 14, 396; Johnson et al. 2019: 84-85). Denna debatt kan dock även hittas inom forskningen för den psykedeliska vetenskapen, där preparaten både talas om som en medicin med neurobiologiskt främjande egenskaper, och som ett katalyserande verktyg att kombinera med rätt terapeutisk intervention. Utöver de terapeutiska aspekterna lyfter psykedelisk vetenskap även frågor om personlig och existentiell mening, vilket är av central betydelse inom det sociala arbetet.

Vår hypotes är att det finns en möjlighet att integrera perspektiv från den psykedeliska vetenskapen i det psykiatriska och sociala arbetet vilket skulle kunna leda till nya terapeutiska tillvägagångssätt när komplexa psykiska hälsoproblem bemöts.

1.2. Syfte

Syftet med litteraturöversikten är att *bidra med en övergripande sammanfattning för det växande forskningsområdet inom psykedelisk vetenskap och dess potentiella möjligheter för behandling*. Genom att identifiera kunskapsluckor och utmaningar som återstår att utforskas hoppas författarna väcka intresse för ytterligare forskning och främja en mer övergripande förståelse av psykedelisk vetenskap och dess relevans för socialt arbete.

1.3. Forskningsfrågor

- Vad säger forskningen om behandlingsmöjligheterna av psykedelisk-assisterad terapi?
- Hur lyder kritiken som skildras inom forskningsfältet och vilka kunskapsluckor utmärks?
- Vilka potentiella risker, utmaningar och etiska överväganden skildras inom forskningsfältet?
- Vilka teman och mönster framkommer när man granskar den andliga aspekten inom den psykedeliska vetenskapen?

1.4. Definitioner/begrepp

- **Psykedelia** som ord myntades av forskaren och psykiatrikern Humphrey Osmond. Ordet betyder "att manifesteras medvetandet" eller "sinnes-manifestation". Psykedelia har utifrån detta kommit att användas för de preparat som ger sinnes- och medvetande förändrade eller "vidgande" upplevelser. (Osmond 1957)

I denna text kommer orden "psykedelia" eller "psykedelika" att användas som ett samlingsbegrepp för de valda psykedeliska preparaten (LSD, psilocybin och ayahuasca/DMT).

- **Klassisk psykedelia** är en uppdelning utifrån preparatens kemiska struktur och innebär att ämnet interagerar med serotoninreceptorer, särskilt 5-HT_{2A}-receptorn, vilket leder till djupgående förändringar i uppfattning, humör och medvetande. De är kända för sina hallucinogena effekter och deras förmåga att inducera förändrade medvetandetillstånd. (Reiff 2020: 392)

Nedan följer en beskrivning av de valda preparaten:

- **LSD** (Lysergsyra dietylamid) är en kraftfull klassisk psykedelisk substans som syntetiserats ur svampen *Claviceps purpurea* (Hoffman 1980: 47). Ämnet kan framkalla känslor av närhet till andra, öka emotionell empati, förbättra socialitet och försämra uppfattning av rädsla (Reiff 2020:396). Negativa effekter kan vara ångest, panik, påträngande tankar och tvångstankar eller -beteende (Bremner 2023).
- **Psilocybinsvampar** är en grupp av naturligt förekommande svampar som innehåller psykoaktiva föreningar. Effekterna inkluderar förändringar i sensorisk perception, synestesi, eufori, sinnesillusioner och auditiva och visuella hallucinationer. Även ångest och paranoida tankar kan förekomma. Svamparna är en klassisk psykedelia och har använts i traditionella och rituella sammanhang av vissa ursprungsbefolkningar runt om i världen, bland annat i Mexiko, Centralamerika och Amazonas. (Bremner 2023: 6; Reiff 2020: 392; Amsterdam 2011: 1266).
- **Ayahuasca** är en ceremoniellt använd dryck som består av naturligt förekommande växter vars psykoaktiva substans är dimetyltryptamin (DMT). Ayahuasca kan skapa förändringar i sensorisk perception, inklusive synestesi, eufori, sinnesillusioner och auditiva och visuella hallucinationer samt illamående. Ayahuasca har använts av ursprungsbefolkningar i Amazonasområdet för ceremoniella, helande och andliga ändamål (Reiff 2020:397).

1.5. Avgränsningar för studien

Vi har valt att avgränsa oss till preparaten LSD, psilocybin (svamp) och ayahuasca/DMT. Därmed utesluts vissa preparat som också används inom terapeutisk forskning såsom MDMA, Ibogain, Meskalin och ketamin.

Vår avgränsning har skett med utgångspunkt i två argument:

1. Vi har valt att fokusera på de mest förekommande preparaten inom gruppen klassisk psykedelia (se definition i avsnitt 1.4), detta för att skapa en hög koherens och välja en tydlig utgångspunkt för en bred undersökning. Meskalin tillhör denna grupp men den

aktuella forskningen är begränsad vilket motiverar avgränsningen.

2. MDMA och ketamin tillhör inte gruppen klassisk psykedelia (Johnson 2019: 84). MDMA har idag även den största databasen för terapeutisk forskning inom psykedelia (Reiff 2020: 391; Ona 2022: 2). Många av forskningsstudierna är i fas III (UNOCD 2023) och övergripande litteraturöversikter finns redan för forskningen på MDMA och ketamin.

2. Metod

2.1. Förförståelse

Vårt intresse och förförståelse av ämnet grundas på information från populärvetenskapliga och mediala källor. Vår tolkning har varit att debatten kring ämnet ofta saknar nyansering, både när ämnet förespråkas och kritiserar.

Vi som skriver uppsatsen är socionomstudenter. Socionomutbildningen är en generalistutbildning och präglas därmed av dess bredd. Under utbildningen har vi skapat en förståelse för samhällsliga liksom psykosociala problem och fenomen utifrån ett perspektiv baserat på socialt arbete. Med detta innebär att vår förförståelse är präglad av det sociala arbetets lins som bär på en kritisk granskning utifrån ett helhetsperspektiv, men som till viss del saknar den medicinska, kemiska och psykologiska sakkunskapen. Litteraturstudiens syfte och forskningsfrågor har därmed sannolikt färgats av detta.

2.2. Metodval: Integrativ litteraturöversikt

Litteraturöversikter tjänar som en omfattande resurs till forskningsfältet och erbjuder en systematisk överblick samt analys över befintlig kunskap och forskning för ett specifikt område (Booth et al., 2016: 11; Bildtgård & Tielman 2007: 7). Vid användning av metoden är en vanligt förekommande motivering att identifiera, förklara och bidra med perspektiv där fenomenet som behandlas är komplext eller kontroversiellt (Booth et al., 2016: 182). Beroende på syfte, material och centrala frågeställningar finns olika tillvägagångssätt vid användning av litteraturöversikt som metod (Booth et al., 2016: 22-23).

Denna studie bygger på en integrativ litteraturöversikt, vilket syftar till att fördjupa förståelsen av ett område eller fenomen genom att *betona och identifiera mångfalden* av insikter från olika studier (ibid: 22-23). Utifrån detta motiveras valet av metod då studiens syfte innefattar just betoningen av en övergripande sammanfattning.

Det metodologiska tillvägagångssättet har bestått av att (i) definiera övergripande syfte samt skapa ett första ramverk för inkludering och exkludering av litteratur (Booth et al., 2016: 37, 83), (ii) avvägning av metod utifrån syfte med valet integrativ litteraturöversikt, (iii) val av passande strategi för att syntetisera data, där vi använt oss av verktyg för litteraturöversikter med blandad data (*Mixed Methods Reviews, ibid: 238*), inkluderande tematisk kartläggning och sortering utifrån skillnader och likheter, (iv) sammanfattning av litteratur i tematisk/narrativ form (ibid: 171, 182), (v) en parallell process för tematisk och jämförande analys, vilket presenteras i avsnitt 2.5.3.

Både kvalitativ, kvantitativ och experimentell forskning har inkluderats i resultatet för att skapa en mer heltäckande förståelse för det valda forskningsfältet. Inkluderandet av både kvalitativ och kvantitativ data innebär en större utmaning för att systematiskt bygga en litteraturöversikt (Booth et al., 2016: 238). Ett val vi gjort för att hantera denna utmaning är att använda oss av en viss mängd redan syntetiserade studier av både kvalitativ och kvantitativ data från olika områden av forskningsfältet, för att sedan föra dessa samman i en mer övergripande tematisk kartläggning och analys.

En central aspekt inom metoden är förmågan att värdera och lyfta litteratur av hög kvalitet. Det betonas dock att kvalitet inte nödvändigtvis är ett avgörande uteslutningskriterium. Detta innebär att vetenskapliga artiklar som inte uppfyller höga kvalitetskrav har inkluderats med motiveringen att dessa bidrar med relevant information eller perspektiv (Booth et al., 2016: 24). Att vissa artiklar inte uppfyller höga kvalitetskrav grundas i textens resultat främst på låg impact factor samt tidskriftens och författarens etablering. Källor som inte uppnår hög kvalitet har använts med försiktighet och används för att skildra specifika bidragande politiska, kulturella eller etiska perspektiv. Att tillägga är dock att litteratur av hög kvalitet valts ut för att presentera fakta/empiri.

En annan signifikant aspekt inom metoden är den kreativa analysen och den kritiska granskningen av data för att identifiera underliggande samband och insikter som kan vara gömda i den samlade litteraturen (Booth et al., 2016:217). Denna process involverar inte bara en översiktlig bedömning av studierna utan sträcker sig till att inkludera ett undersökande av kopplingar och identifiering av viktiga mönster och teman. En tematisk kodning har gjorts för att möjliggöra detta (ibid: 24). Exempel på tematiska koder som använts är; resultat, vetenskapliga kriterier, metodbrister, kunskapsluckor, kritik, historia, etik, kultur, stigma, mysticism, mystisk

upplevelse, andlighet, ontologi. Frågeställningarna som texten behandlar har formats utifrån syftet och den tematiska kodningen.

Genom att integrera olika forskningsansatser och kreativt utforska de möjliga kopplingarna och mönstren i den samlade informationen (ibid: 24) har den valda metoden möjliggjort för en övergripande och nyanserad förståelse av det undersökta ämnet och därmed textens syfte.

2.3. Metodreflektion

Användningen av integrativ litteraturöversikt som metod motiveras utifrån textens syfte; att *bidra med en övergripande sammanfattning*. Andra metoder som övervägdes var systematic mapping review och mixed methods review. Valet skedde utifrån den integrativa metodens kombination av sammanställning av data och kreativ analys som även kan inkludera andra områden, vilket passade vårt syfte att utforska temat i förhållande till fältet socialt arbete. De kreativa och anpassningsbara aspekterna kan ses som metodologiska styrkor, där möjligheten att systematiskt arbeta med komplexa ämnen och en bred massa litteratur erbjuds.

En utmaning med metoden var att skapa en avgränsning för en studie som har den övergripande bredden som syfte. Den integrativa litteraturöversikten kräver därför ett kreativt skapande av en tydlig ram. Detta har skett under sökprocessens gång, där en aktiv diskussion tagit plats för att skapa detta ramverk. Avgränsningarna har gjorts för att öka materialets relevans för syftet, för att öka informationens tillförlitlighet och för att insamlandet av material ska ske systematiskt (Booth et al., 2016: 27, 153). Att avgränsa litteraturen när ämnet kan beskrivas som komplext har inneburit att sökprocessen påbörjades för att skapa en överblick, där litteratur användes till en början, för att sedan tas bort under processen. Utrymmet för vissa delar av resultatet har även redigerats under datainsamlingen eftersom senare avvägningar var att det stora utrymmet för dessa delar (exempelvis historien) inte var rimligt i förhållande till textens syfte. En annan avgränsning hade kunnat leda till ett annat resultat, där till exempel ett större fokus kan läggas på ett eller flera utvalda teman.

Metoden ger utrymme för att tolka litteraturen och dra paralleller till andra relevanta områden (ibid: 24, 256). Med hänvisning till textens syfte så används metoden i denna text för att dra

paralleller till socialt arbete utifrån vår sakkunskap från utbildningen. Att nämna är därmed att inkluderingen, exkluderingen och tolkning av litteratur inte enbart följer syftet, utan insamlingen har onekligen påverkats av vår förförståelse, både utav psykedelisk vetenskap samt vårt perspektiv som socialarbetare. Valet av artiklar, sökord och perspektiv som belyses kan förstås som ett resultat av vår relation till och förförståelse av ämnet och problembakgrunden. Metodens fria tyglar innebär här ett större ansvar för forskaren, där noggrann självgranskning blir nödvändig. Vår intention att hålla oss opartiska har framförallt stöttats av en pågående intern diskussion där det varit till vår fördel att vara flera författare som kunnat ifrågasätta varandras bidrag. Detta har även skett i samband med handledning. För att öka reliabiliteten och tillförlitligheten refereras löpande och tydligt i texten liksom skildrandet av egna tolkningar eller uppfattningar har noggrant formulerats i första person plural ("vi") för att belysa när vår personliga analys tar plats. Att källornas hänvisning är tydlig är av särskild relevans när sammanfattningen beskrivs i narrativ form eftersom resultatet kan anses som partiskt utan tydliga hänvisningar (ibid: 182).

I denna studie har vi valt att inte lyfta fram vilken forskning som är mest inflytelserik i fältet, eller behandla frågan vilka specifika studiemodeller som är mest pålitliga. Detta val har gjorts utifrån textens syfte, då avgränsningar varit nödvändiga. Värt att nämna är att detta kan förstås som en del av metoden, vilket även kan betraktas som en metodologisk begränsning, då den breda samlingen av data kan kompromissa med detaljfakta. Att metoden innefattar litteratur av olika kvalitet för att presentera olika perspektiv kan även ifrågasättas ha en påverkan på validiteten. Dessa frågor handlar dock om en övervägning där den övergripande sammanfattningen av perspektiv inom fältet önskats prioriteras över en mer detaljerad representation över forskningsmetodologin. Metoden kan även kritiseras för sin brist på transparens, replikerbarhet och risk för partiskhet, vilket får vägas mot dess fördelar; att introducera nya synvinklar på uppkommande frågor, samla olika typer av studier samt att upptäcka, förtydliga och erbjuda synsätt på komplexa eller omdiskuterade ämnen (ibid: 182).

Att sammanfatta och analysera forskning är avslutningsvis en bidragande resurs för det sociala arbetet eftersom forskning präglar det praktiska arbetets utformning, vilket motiverar valet av metod och syfte. Textens frågeställningar berör behandlingsmöjligheter, kritik, kunskapsluckor, risker, utmaningar, etiska överväganden samt ontologiska och epistemologiska

meningsskiljaktigheter. Dessa ämnen anses relevanta för det sociala arbetets praktik, och önskas här lyftas fram från en teoretisk ståndpunkt som utgångspunkt för vidare granskning.

2.4. Forskningsetik

Materialet i denna litteraturstudie grundas huvudsakligen på vetenskapliga texter som publicerats på webbplatser där materialet är öppet för de som har tillgång till databasen. Materialet bygger även delvis på information från böcker eller webbplatser där informationen är öppen för allmänheten. Eftersom metoden som används bygger på att samla, granska och sammanfatta information är en viktig forskningsetisk fråga som berör denna uppsats att vara transparent med vilka källor som innehåller vilken information (Vetenskapsrådet 2017: 13, 39), att kritiskt analysera informationen och dess tillförlitlighet (ibid: 26) och att vara tydlig med vad som är egna reflektioner för att öka tillförlitligheten (Eldén 2020: 33).

Källorna som används har valts ut med hänsyn till dess tillförlitlighet och relevans (Vetenskapsrådet 2017: 13) och slutsatserna som dras är förankrade i materialet vilket är av relevans för att undvika partiska resultat (Eldén 2020: 33). Att skildra olika perspektiv och kritik anses som särskilt relevant för denna studie eftersom psykedelia är kriminaliserat i Sverige och det skulle vara ansvarslöst att utesluta information som kan vara av relevans för en nyanserad förståelse av forskningsområde. Att skildrandet av olika perspektiv har särskild relevans för denna studie kan även kopplas till vad som beskrivs som en "hype" i media kring ämnet i fråga.

För att litteraturstudien skall förhålla sig respektfullt avser kritiken endast det som står publicerat i texterna, liksom flera perspektiv skildras för att visa hänsyn till olika kulturella och samhällseliga aspekter (ibid). Eftersom litteraturstudien skrivits i ett akademiskt syfte och återger informationen objektivt råder ingen motstridighet kring nyttjandet av informationen (ibid: 31). Kopplat till detta anses det även värt att nämna att det inte gjorts några tidigare litteraturstudier i enlighet med syftet som texten följer. Detta innebär att studien uppfyller originalitet, vilket ökar studiens kvalité och forskningsvärde (Vetenskapsrådet 2017: 26).

2.5. Sökprocess

Vid användning av litteraturöversikt som metod behöver tillvägagångssättet för sökprocessen och bearbetning av material konkretiseras och systematiseras i enlighet med textens syfte (Booth et al., 2016: 84, 98). Detta innebar inledningsvis ett behov av att söka litteratur *“inom forskningsområdet för psykedelisk vetenskap”* liksom ett behov att söka litteratur *“som kan bidra med information kring de potentiella möjligheterna för behandling som skildras inom fältet”*.

Totalt har 118 artiklar och 3 böcker använts i denna litteraturstudie. Av litteraturen som använts är en artikel skriven på svenska, resten av artiklarna och böckerna är skrivna på engelska.

Sökningar på artiklar genomfördes på *SöderScholar* och *Social Services Abstracts*. Källorna valdes utifrån en bred spridning av ämnen (i enlighet med textens syfte), hög impact factor och utifrån litteraturens nutida relevans. Den övervägande majoriteten (70 %), 84 artiklar och en bok, är skrivna 2018 eller senare. 34 artiklar och två böcker som skrivits mellan 1957-2016 har valts ut mer selektivt utifrån hög impactfactor, originalitet, historisk relevans, relevans för socialt arbete eller cross-reference kriteriet.

Den första sökningen genomfördes med sökorden *“Psychedelic-s-a”* + *“Research”*. Artiklar granskades utifrån impact factor samt spridning av ämnen och 26 artiklar valdes ut som material. En tematisk kodning gjordes för att identifiera huvudsakliga teman och mönster som framkom i litteraturen. Att identifiera och sammanfatta detta följer tillvägagångssättet för den valda metoden (Booth et al., 2016: 24, 172) och syftet med denna litteraturöversikt.

Övergripande teman identifierades och ytterligare en sökning gjordes utifrån sökord baserade på den framväxande tematiska strukturen. Ytterligare 56 antal artiklar tillkom utifrån sökorden:

Grundsökord	AND ...
Psychedelic-s-a	Critics OR criticism Ethic-s Medicine Microdosing Mysticism

	Placebo Positivism ‘Social work’ Therapy Tradition Treatment
--	---

7 artiklar tillkom även med sökorden som presenteras nedan. Sökningen på dessa artiklar grundas på behovet att utveckla de teman som hittades i litteraturen kopplat till analysen för det sociala arbetet.

Grundsökord	AND
Medicalization	Addiction
Medikalisering	

Ytterligare 29 artiklar och 3 böcker togs fram med hjälp av cross-references metod från de valda artiklarna. Dessa källor valdes utifrån att de hade en historisk relevans, hade refererats till i flera av de artiklar som tidigare valts ut eller på grund av att innehållet skildrade nya perspektiv.

De övergripande teman som framkom från spridningen av artiklar var följande: *Historisk bakgrund, Psykedeliskt assisterad terapi, Utmaningar och risker* samt *Ontologiska perspektiv; det biomedicinska möter det andliga*. Dessa presenteras i detalj under *Resultat*.

2.5.1. Sökavgränsning

Tabellen nedan redovisar hur avgränsningen skett vid sökning av litteratur:

	Inklusionskriterier	Undantag
--	----------------------------	-----------------

Ämne	Psykedelia	Litteratur med relevans för socialt arbete
Publiceringsår	2005-2023	Litteratur med historisk relevans (2 böcker, 3 artiklar)
Substanser	LSD, psilocybin, ayahuasca/DMT	Ibogain, Didier, P. et al (2018)
Vetenskaplig granskning	Peer Reviewed	3 böcker som hittats utifrån cross-references metod

2.6 Analys av material

Analysen av resultatet har skett genom ett jämförande av litteratur samt i förhållande till det sociala arbetet utifrån både litteratur och vår sakkunskap av ämnet. Tillvägagångssättet för analysen har varit att artiklarnas information granskats och analyserats kritiskt utifrån relevansen för syftet. En kombination av analysmetoder för både kvalitativa och kvantitativa studier har använts som inspiration varifrån vi tagit fram ett antal härledande frågor för att utforma en genomgående tematisk analys som lämpar sig för vårt breda material och syfte.

Dessa frågor har varit:

- (i) På vilket sätt svarar detta på våra forskningsfrågor?
- (ii) Hur kan vi förstå detta i förhållande till andra studier under detta tema/andra teman i vårt resultat? - kan eventuella trender eller mönster identifieras över studierna?
- (iii) Hur förhåller sig detta till det sociala arbetet? Framkommer perspektiv som är av relevans för behandling inom socialt arbete?
- (iv) Vad skulle detta innebära för det sociala arbetet i praktiken?

Identifikation och kritisk granskande/jämförande av teman är centralt för analysen som vanligtvis förekommer tillsammans med den integrativa metoden (Booth et al., 2016: 24). I förhållande till den tematiska syntesen av material, som likväl bygger på ett granskande/jämförande, sker dessa processer naturligt sida vid sida. Analysen av materialet kan därmed inte särskiljas från sökprocessen eller syntesen eftersom den tematiska kodningen inneburit att materialet har strukturerats och analyserats parallellt. I resultatet jämförs data genomgående i texten i enlighet med analysen för metoden genom att olika perspektiv och förklaringar presenteras kopplat till samma fenomen.

En teoretisk tolkning av materialet utgörs av den konflikt som finns inom socialt arbete kring olika perspektiv på insatser och behandling. Analysen har framförallt resulterat i en genomgripande diskussion i förhållande till det sociala arbetet rörande medikalisering och hur medicinska interventioner kan förstås utifrån ett helhetsperspektiv. Denna teoretiska tolkning tar inte ställning till huruvida psykedeliska behandlingsmetoder bör implementeras eller inte, utan tar snarare vara på de perspektiv som framkommer inom fältet för psykedelisk vetenskap som är av relevans för det sociala arbetet. Analysen har kopplat an till relevansen för socialt arbete, medikalisering, ontologi och epistemologi. Litteratur utanför forskningsfältet för psykedelisk vetenskap lades till utifrån analysens paralleller till det sociala arbetet. Vid användning av sådan litteratur har informationens relevans analyserats i enlighet med textens syfte.

3. Resultat och analys

Nedan presenteras fyra teman som framkommer inom den psykedeliska forskningen. Dessa teman är (i) *Historisk bakgrund*, (ii) *Psykedeliskt assisterad terapi*, (iii) *Utmaningar och risker* samt (iv) *Det biomedicinska möter det andliga*. Genom att lyfta fram dessa olika perspektiv inom forskningen ämnas en nyanserad och objektiv inblick i psykedelisk vetenskap erbjudas, för att främja en bredare förståelse för dess helhet och komplexitet. Parallellt med den tematiska presentationen av data sker även en analys med fokus på relevansen för socialt arbete, med avstamp framförallt i två granskande frågor (i) *hur förhåller sig detta till det sociala arbetet* och (ii) *vad skulle detta innebära för det sociala arbetet i praktiken?*

3.1 Tema 1: Historisk bakgrund

3.1.1 Inledningen till den psykedeliska forskningen

Psykedeliska preparat har använts historiskt sedan stenåldern inom olika religiösa och spirituella sammanhang (Muraresku 2020: 66, 91, 118, 294). Syftet med användandet har varit att främja läkning och för att etablera eller öka kontakten med den andliga världen (ibid: 177, 204, 207, 213-214, 255, 281). Psykedelia har även använts inom olika riter, till exempel när en människa initieras för att gå från barndom till att bli vuxen, för att initiera gemenskap eller för att fira något historiskt eller aktuellt. Inom dessa sammanhang användes psykedelia ritualistiskt och ceremoniellt vilket innebar att komponenter som bön, intention, sång och miljön som preparaten konsumerades i ansågs som viktiga. *På vilket sätt* psykedelia konsumerades menades som fundamentalt för de olika ändamålen. Upplevelsen av att hamna i trans, eller i ett förändrat medvetandetillstånd, menades i sin tur vara det som bidrog till läkning (Carhart-Harris et al., 2018: 725; Didier et al., 2018: 756-760; Lutz 2023: 717, 720). Läs mer om detta i avsnitt 3.4.

Psykedelisk forskning har bedrivits sedan tidigt 1900-tal. Av preparaten i denna studie var LSD det första som studerats systematiskt, efter att ämnet av misstag absorberats under kemisten Albert Hoffmans utforskande av de medicinska egenskaperna hos svampen *Claviceps purpurea*

(Hoffman 1980: 47). Med utgångspunkt i Hoffmans upplevelse av LSD började forskning därefter bedrivas under det senare 1940-talet i Europa och Nordamerika (Hoffman 1980: 47, Sessa 2005: 457). Fältets historia beskrivs som komplex (Hall 2022: 26; Petranker et al., 2020: 1) då den tidiga forskningen präglas av både etisk forskning och terapeutiska innovationer.

Under och efter andra världskriget finansierade CIA en rad olika forskningsprojekt, där forskningen bedrevs i hemlighet på fängelser, mentalsjukhus och universitet. Forskningens avsikt var att undersöka huruvida olika sinnesförändrande substanser, bland annat LSD, kunde användas till militär fördel. Undersökningar genomfördes på om preparaten kunde användas som ett slags "sanningsserum", ett biokemiskt vapen för att framkalla schizofreni hos militärens motståndare eller som ett medel för att kontrollera tankar (Lee & Shain 1985: 14-19; Strauss et al., 2021: 728-729). Denna forskning kom senare att kritiserats eftersom tillvägagångssättet gick emot de etiska principer som (bara några år tidigare) hade fastslagits i *The Nuremberg Code* (1947). Deltagarna i experimenten var fängelsefångar, prostituerade, psykiskt sjuka eller människor från olika former av etniska minoriteter. Deltagarna tillhörde därmed olika former av marginaliserade grupper och följderna av experimenten var att flera av dem drabbades av långvariga depressioner, psykiska problem och svårigheter att återfå kontakt med verkligheten (Lee & Shain 1985: 24-25, 37-40, 70; Strauss et al., 2021: 728-729, 731-732) Psykedelia (bland annat LSD) testades även på barn med diagnoserna schizofreni och autism vilket kom att kritiserats (Edelsohn & Sisti 2023: 132-134).

Psykedelia användes även inom andra forskningssammanhang med relevans för fältet inom behandling och det sociala arbetet (Eisner & Cohen 1958; Osmond 1957; Phanke 1969). Psykiatriker använde bland annat LSD för att forska kring schizofreni, vid behandling av depression, dödsångest, alkoholberoende, för att öka de kreativa förmågorna och som ett kompletterande medel inom psykoterapi (Hall 2022: 27; Hoffman 1980: 7-11; Lett & Dyck 2022: 63; Lutz 2023: 718; Petranker et al., 2020; Strauss et al., 2021: 729-733). Av de cirka 2000 studier som publicerades på ämnet fram till mitten på 1960-talet visade majoriteten positiva resultat, samtidigt som metodologiska brister skildrades, som bland annat brist på uppföljning (Sessa 2005: 457).

Vi anser att historiska aspekter alltid erhåller relevans för nutida praktiker där reflektion över etiska dilemman i forskning och behandling sker i ständig process i förhållande till dåtiden och

framtiden. Socialarbetare och övriga professionella som ämnar studera detta ämne bör vara medvetna om historiska övergrepp och arbeta för att främja rättvisa och etiskt genomförande av forskning och interventioner.

3.1.2. Den psykedeliska forskningen avtar

Den psykedeliska forskningen avtog i samband med ett globalt förbud av psykedeliska preparat år 1971 (Petranker et al., 2020: 2). Förbudet innebar att psykedelia kom att klassas enligt CSA (*Controlled Substances Act*) på samma sätt som cannabis, kokain och heroin. Det vill säga som droger utan medicinskt eller terapeutiskt värde (Acero et al., 2023: 02; Reiff et al., 2020: 403; Feduccia et al., 2023: 48; Hall 2022: 26-27).

Att det globala förbudet av psykedelia kom under just denna tid beskrivs kunna kopplas till det politiska klimatet. Under denna tid var Richard Nixon USA's president som uttalade ett "krig mot narkotikan". Nixon utnämnde även forskaren och den psykedeliska förespråkaren Timothy Leary till den "farligaste mannen i Amerika" (Muraresku 2020: 38). Att han gjorde detta uttalande beskrivs i sin tur ha kommit att påverka förhållningssättet och hanteringen av psykedelia (Hall 2022: 26-27; Hutchison & Bressi 2021: 363; Muraresku 2020: 35, 38; Prashanth 2017). När preparaten kriminaliserades distanserade sig forskarna inom fältet från att forska vidare kring den terapeutiska potentialen (Sessa 2005: 475). Förbuden stoppade dock inte helt forskningen på psykedelika och terapi. Forskargrupper fortsatte experimentera på ämnet, men utan reglerande övervakning på grund av kriminaliseringen. Forskningen kunde därmed bli mer experimentell och kom att inkludera bland annat andligt inspirerade metoder. Kriminaliseringen av psykedeliska preparat menas ha bidragit till utveckling av oreglerade och illegala terapier. Att forskningen fortsatte under jord visar dock också på det bestående intresset och tron för användningen av psykedelika i terapeutiskt syfte (Andrews & Wright 2022: 7).

Somliga menar även att stigmatisering, på grund av det kulturella bagage som associeras till psykedelia, är orsaken till att forskningen avtog och att psykedelia kom att klassas som droger utan terapeutiskt eller medicinskt värde. Under denna tid fanns nämligen en stark kritik mot psykedelia i media och i allmänhet, något som beskrivs ha resulterat i att den terapeutiska potentialen i psykedelia kom att förbises (Carhart-Harris et al., 2018: 726). Motiveringen till

påståendet grundas i argumentet att forskningen förbjudits trots de övervägande positiva resultaten som presenterades i studierna under 1950-1970 talet (Prashanth 2017; Sessa 2005: 476). Användandet av psykedelia associerades i media med en vänster- och liberalpolitisk rörelse, med rockmusik och promiskuitet (Lee & Shlain 1985: 113, 115, 127) liksom till hippie- och ravekulturen vilket påverkade hur psykedelia kom att betraktas (Prashanth 2017; Sessa 2005: 476). Med andra ord innebar både forskandet och det rekreationella användandet ett socialt stigma (Close et al., 2021: 2; Rajwani 2022: 36; Ona et al., 2022: 3).

Att psykedelia fortfarande klassas på samma sätt som drogerna cannabis, heroin och kokain är i sin tur även något som har ifrågasätts (Reiff et al., 2020: 403) eftersom både LSD och psilocybin har rankats bland de minst skadliga drogerna (Nutt et al., 2010: 1561). Klassisk psykedelia har inte heller visat sig vara beroendeframkallande (Bender & Hellerstein 2022: 1921; Halberstadt 2015: 100; Johansen & Krebs 2015: 270; Johnson, et al., 2018: 150; Luoma et al., 2020: 207; Prashanth 2017). Med andra ord är ett argument för vidare forskning att psykedelia inte innebär någon större skada för kroppen (Hall 2021: 197; Johansen & Krebs 2015: 27; Rajwani 2022: 38) och att risken för en dödlig överdos kopplat till cirkulations- och respirationssystemet är väldigt låg (Johnson et al., 2018: 150). Detta står i kontrast till andra droger som antingen är legaliserade eller används som medicin, såsom alkohol eller morfin (Nutt et al., 2010: 1561).

3.1.3. Den psykedeliska forskningen återupptas

Under det tidiga 2000-talet återupptas den psykedeliska forskningen på Johns Hopkins universitet (Griffiths et al., 2006). Resultaten från studierna beskrevs som positiva för de som deltagit, och det som undersöktes var effekten av att behandla människor med depression, ångest och olika former av substansberoende (Celidwen et al., 2023: 2; Griffiths et al., 2006) Studiernas finansierare var i de flesta fall privata vilket var nödvändigt på grund av kriminaliseringen och stigmatiseringen. Att forskning finansieras (till stor del) av privata aktörer är i sig ingenting nytt, men det finns risker med detta (Ona et al., 2022: 3) vilket problematiseras under avsnitt 3.3.2. *Urval, transparens, partiskhet och replikerbarhet.*

Att dessa studier publicerats resulterade i ett starkt medialt intresse, något som i sin tur resulterade i ett vinstdrivande intresse hos privata företag (Andrews & Wright 2022: 10). Dessa företag verkar i regel inom cannabisindustrin (Lutz 2023: 717) och önskade få möjlighet att sälja de, potentiellt, nya preparaten på marknaden. Att olika privatpersoner, samhällsgrupper och företag uttryckt åsikter och intressen kring ämnet i fråga har i sin tur påverkat och återuppväckt den politiska debatten kring ämnet (Bender & Hellerstein 2022: 1908; Lutz 2023: 717; Celidwen et al., 2023: 2; Petranker et al., 2020: 2). Huruvida psykedelia bör legaliseras eller avkriminaliseras är exempel på en narkotikapolitisk fråga som lyfts i samband med det ökade intresset. Det står att en legalisering skulle innebära att försäljning av psykedelia tillåts på den vanliga marknaden vilket kan innebära medicinska och forskningsrelaterade risker (Azevedo et al., 2023: 10). Avkriminalisering skulle istället kunna innebära att stigmat kring användandet minskade, att tillgängligheten kan begränsas till vissa specifika samhällsgrupper liksom att skadorna kan minimeras genom olika former av regleringar. Det skulle även kunna innebära mildrande straff eller ett större fokus på behandlingsinriktade åtgärder (ibid). För forskningen är politiska frågor som denna av relevans då de kan komma att påverka forskningens möjligheter (Andrews & Wright 2022: 9).

Att presentera fältets historiska bakgrund anser vi vara av relevans för det sociala arbetet eftersom den historiska sammanfattningen visar hur forskningsmöjligheterna och därmed det sociala arbetets praktiska utformning påverkas och påverkas av det politiska och mediala klimatet i samhället. Det sociala arbetet kan anses vara delaktigt i att påverka politik och lagstiftningsfrågor, varpå det är viktigt att vara informerad och förstå det historiska klimatet. Detta inkluderar att stödja evidensbaserade metoder, främja forskning och utbilda beslutsfattare om de potentiella terapeutiska fördelarna och riskerna med psykedelisk användning. En aspekt av historiskt kunnande är även att kunna lära sig av historien där vi ser att etiska dilemman och forskningspraktik är av relevans.

3.1.4. Sammanfattning

Psykedeliska preparat har en lång historia av användning för andliga och ceremoniella ändamål, medan psykedelisk forskning har varit föremål för utveckling sedan tidigt 1900-tal. Psykedelia,

framförallt LSD, studerades systematiskt under oetiska förhållanden vilket påverkade fältet negativt och ledde till etiska bekymmer. Samtidigt skildrades även positiva resultat vilket kom att inspirera till vidare forskning. Efter ett globalt förbud 1971 minskade forskningen på psykedelia på grund av politiskt klimat och stigmatisering. Kritiker menar att positiva resultat ignoreras, och att stigmatiseringen har påverkat forskningens riktning. Trots detta har psykedelisk forskning återupptagits sedan 2000-talet, främst vid Johns Hopkins universitet, och har visat positiva resultat vid behandling av depression och ångest.

3.2. Tema 2: Psykedelisk-assisterad terapi

3.2.1. Psykedelisk-assisterad terapi

Begreppet *psykedelisk-assisterad terapi* syftar på ett särskilt sätt att använda psykedeliska preparat där de subjektiva och psykologiska effekterna av preparaten spelar en betydande roll tillsammans med psykoterapeutisk intervention. Här vill vi uppmärksamma att arbetssättet belyser vikten av att kombinera medicinska preparat med rätt typ av terapeutisk intervention, något som lyfts inom det sociala arbetet som en väsentlig del för att medicinska preparat ska vara effektiva för behandling med framgångsrika och långsiktiga utfall (Rose 2016: 98; Bergmark 2012: 238).

Psykedelisk terapi omfattar vanligtvis tre delar: förberedelse, stöd under doseringssessionerna och integreringssessioner efteråt. Ofta används medium-höga doser vid 1-3 sessioner som sprids ut under ett antal veckor (Nielson & Guss 2018: 65). Förberedelserna syftar till att etablera terapeutisk kontakt, erbjuda information om det psykedeliska preparatet och upplevelsen, diskutera gränser för interaktion mellan klienten och terapeuten samt sätta intentioner. Intentioner syftar på att skapa en medvetenhet kring de aspekter som klienten är mån om att förändra i sitt liv, och kan förstås som ett sätt att påverka upplevelsen i en önskad riktning. Under doseringssessionen intar terapeuterna oftast en tillbakadragen hållning och ger endast känslomässigt stöd vid behov (Sloshower et al., 2020: 13). Klienten lägger sin uppmärksamhet inåt, och kan även bli erbjuden musik (Lett & Dyck 2022) eller ögonbindel (Ross et al., 2016:

1167). Integrationen sker vanligtvis dagen efter doseringssessionen och innebär en genomgående granskning av deltagarens upplevelse inom ett terapeutiskt ramverk. Fokus ligger på att förstärka önskvärda tankemönster och beteenden. Integration kan ses som en fortsättning av den terapeutiska processen som påbörjades under förberedelsessionerna och intensifierades under den psykedeliska upplevelsen (Sloshower et al., 2020: 13; Nielson & Guss 2018: 65). Liknande typer av terapeutiska interventioner spelar även tillit till terapeuten en viktig roll viktig för resultatet (Gordon 2022: 7).

Ramverk för psykedelisk assisterad terapi har till exempel utvecklats med den evidensbaserade terapiformen *Acceptance and Commitment Therapy* (ACT). Hypotesen är att den psykedeliska upplevelsen kan hjälpa klienter att komma närmare kärnprocesserna som arbetas med i ACT samt att de djupa upplevelserna i sin tur kan integreras och användas till klientens fördel under uppföljande terapisessioner (Sloshower et al., 2020: 12; Cherniak et al., 2023: 263). Vilken typ av terapeutisk intervention som bör kombineras med psykedelisk-assisterad terapi undersöks ännu. Vår analys av detta är att vilken typ av intervention som de psykedeliska preparaten kombineras med blir avgörande för vilken roll psykedelisk-assisterad terapi skulle kunna spela i hälso- och sjukvården och inom det sociala arbetet. En viktig utveckling för det sociala arbetet är därmed hur den terapeutiska effekten av psykedelia kan effektiviseras genom att kombinera preparatet med evidensbaserade behandlingsmetoder som redan används (Hutchison & Bressi 2021: 362). Denna tanke ser vi kan vidareutvecklas genom Rose (2016: 98) som lyfter att även om neurokemiska preparat kan vara en del av en lösning kring psykisk ohälsa och sociala problem har interventioner mest långsiktig positiv påverkan om de både adresserar utmaningar som individen har i sitt liv, samt resurser den har för att hantera dessa. Förbises dessa faktorer ser vi en risk att psykedelisk-assisterad terapi istället går in i en medicinsk trend där hopp om förändring läggs på preparatet i sig istället för förändringsarbetet med klientens inre och yttre liv.

Att psykedelisk-assisterad terapi följer det nämnda ramverket kan kopplas till ett koncept vid namn "set" och "setting", ett koncept som är typiskt för den psykedeliska forskningen. "Set" innebär intentionen hos den som konsumerar psykedelia och "setting" den fysiska, sociala och kulturella miljön där konsumtionen sker. Begreppen myntades av Timothy Leary som var en inflytelserik och omdebatterad forskare under 1950-1970-talet. Vad detta innebär är att personens intention och den miljö som konsumtionen sker i kommer att påverka resultatet och upplevelsen.

Dessa bör därmed undersökas och utvecklas för att optimera det önskade resultatet från behandlingen (Bender & Hellerstein 2022: 1921; Carhart-Harris et al., 2018: 725; Griffiths et al., 2006: 2; Gukasyan & Nayak 2022: 652-653; Hartogssohn 2016: 1259, 1261; Lett & Dyck 2022: 64; Pronovost-Morgan et al., 2023: 869). I litteraturen poängteras att det kan innebära stora skador om kontexten för konsumtionen ignoreras (Carhart-Harris et al., 2018: 725). I linje med detta lyfts att terapeuterna behöver vara utbildade för att vägleda personen genom de unika upplevelserna (Nielson & Guss 2018) och vara medveten om att psykedelia kan distansera personen från vad som tidigare uppfattats som verklighet (Azevedo et al., 2023: 9).

Den unika hänsynen till kontexten ("set" och "setting") tillsammans med de höga kraven på utbildning av personal och de långa sessionerna ser vi utgör både möjligheter och begränsningar. Kritiken mot övermedikalisering, särskilt inom psykiatri, utgör en central diskussion inom det sociala arbetet. Inom psykedelisk-assisterad terapi framhålls vikten av att integrera behandlingen i ett helhetsramverk, med betoning på "set" och "setting". Detta synsätt ser vi adresserar kritiken genom att erkänna att kontexten för terapin är avgörande för dess resultat och att terapeuterna måste vara utbildade för att navigera genom de unika upplevelserna. En nackdel med den psykedeliskt assisterade terapin i praktiken är dock dess krävande kostnader med timslånga sessioner under uppsikt av kvalificerad personal, vilket innebär ett behov av utbildning och därmed dess finansiering. Det sociala arbetet bär på en realism som forskningsvärlden inte alltid behöver ta hänsyn till. Hur detta skulle kunna appliceras inom till exempel missbruksvårdens eller hälso- och sjukvårdens begränsade budget är en fråga som kvarstår. Vad vi ser relevant att lyfta här är inte om eller hur den psykedeliskt assisterade terapin bör implementeras i det sociala arbetets praktik, utan en diskurs kring hur psykedeliskt assisterad terapi bryter mot traditionella medicinska konventioner genom att integrera psykologiska och subjektiva aspekter av behandlingen. Detta står i kontrast till en renodlad medicinsk modell som kritiserats inom det sociala arbetet (Handerer et al., 2021:49; Kaczmarek 2019: 126). Genom att inkludera psykoterapeutiska inslag där inte bara symptom behandlas utan även de underliggande psykologiska och existentiella aspekterna ifrågasätter diskursen att förlita sig på medicinering.

3.2.2. Nutida forskning och dess resultat

Till skillnad från studierna på 1950-1970-talet, där majoriteten av studierna testade effekterna av LSD, så bedrivs de nya studierna istället i högre grad på psilocybin (Galvão-Coelho et al., 2021: 342; Hall 2021: 197).

Nutida studier med **psilocybin** har genomförts med lovande resultat. Fokus har varit på depression samt behandlingsresistent depression (Carhart-Harris et al., 2016; Davis et al., 2020), ångest och depression hos cancerpatienter och palliativ vård (Grob et al., 2011; Griffiths et al., 2016; Ross et al., 2016, 2021) samt beroende av rökning (Johnson et al., 2014) och alkohol (Bogenschutz et al., 2015). Resultaten pekar på psilocybins terapeutiska potential vid olika psykiska och beteendemässiga utmaningar. En artikel över alla kritiskt granskade studier mellan 2007-2019 (Reiff 2020:391) förmedlar i sitt resultat att psilocybin (tillsammans med MDMA) visar goda resultat för depression och ångest kopplad till cancer och har utsetts som en "genombrottsbehandling" för behandlingsresistent depression. Psilocybin och ayahuasca har även undersökts för andra störningar, såsom ätstörningar och "body dysmorphia" (kroppsfixering) där positiva förändringar i tankemönster och beteende skildras för deltagarnas majoritet (Ledwos et al., 2023: 6, 11).

Forskning om **LSD** och **ayahuasca** är ännu under observation men antyder terapeutiska effekter vid specifika psykiatriska störningar, resultaten beskrivs som preliminära men lovande (Reiff 2020:391). Studier med LSD och positiva resultat har bland annat gjorts för ångest relaterade till medicinska sjukdomar (Gasser et al., 2014). I övrigt har studier med LSD framförallt utförts på friska personer och visar resultat på bland annat långsiktiga positiva förändringar kring attityd, humör, kreativitet och beteende (Schmid et al., 2015; Schmid & Liechti 2018) samt minskad upplevelse av rädsla (Mueller et al., 2017). Dessa studier är begränsade men indikerar möjlig användning för depressions-, fobi- och ångestsjukdomar.

Ayahuasca har framförallt studerats på patienter med depression och behandlingsresistent depression. Studier visar lovande resultat, men anses endast preliminära då fler randomiserade, placebokontrollerade studier behöver genomföras.

Datan kring psykedeliska ämnen är ännu inte tillräcklig för att bli godkänd för implementering i klinisk användning i de flesta länder. Det menas dock att fortsatt forskning är motiverad (Reiff 2020: 391). Ur ett behandlingsperspektiv kan den psykedeliskt assisterade terapin uppfattas som

en unik möjlighet, då endast en till ett fåtal upplevelser av psykedelia kan ge stora möjligheter till insikter som för många leder till positiv förändring i tankemönster, beteenden och vanor på längre sikt (Carhart-Harris et al., 2016; Johnson et al., 2014). Detta tillvägagångssätt skiljer sig drastiskt mot långtidsmedicinering och andra terapeutiska interventioner, vilket vidare diskuteras i avsnitt 3.4, *Ontologiska perspektiv, det biomedicinska möter det andliga*.

Vid analys av denna “unika möjlighet” i förhållande till det sociala arbetet ser vi angränsningen till en vanligt förekommande diskussion, nämligen huruvida kostnadskrävande insatser med större chans för positivt utfall bör prioriteras över kostnadseffektiva lösningar där individer riskerar att bli kvar i systemet längre på grund av de lägre positiva utfallen. Som systemet ser ut idag resulterar realismen utav budgetfrågor i många kommuner ofta till att de kostsamma alternativen får läggas på hyllan, trots dess lovande potential.

Förhållningssättet där ett fåtal upplevelser förväntas leda till långvariga förändringar ser vi också både som en möjlighet och en risk. Ifall detta stämmer skapar det givetvis unika möjligheter att arbeta på nya sätt med problem som depression och missbruk, där nutida behandlingar sviktar i sin effektivitet. Trots nackdelarna med budgetkostnader som tidigare nämnts ser vi här ändå en möjlighet i och med de lovande resultaten vid behandling av svåra och kroniska psykiska sjukdomar, där andra behandlingsmetoder kanske inte har varit tillräckligt framgångsrika. Psykedeliskt assisterad terapi kan erbjuda ett alternativ till konventionella läkemedel med sina ofta omfattande biverkningar. Detta anser vi vara särskilt fördelaktigt för patienter som inte tolererar eller svarar väl på traditionella mediciner.

3.2.3. Subjektiva upplevelser av psykedelika

Studier visar på att de subjektiva *mystiska upplevelserna* vid intag av psykedelia korrelerar med positiva behandlingsresultat (Garcia-Romeu et al., 2015; Griffiths et al., 2016; Ross et al., 2016). Forskningen kring detta presenteras mer noggrant i avsnitt 3.4.2. Nedan följer exempel från kvalitativa undersökningar av psykedeliskt assisterad terapi i kliniska miljöer samt under traditionellt genomförda ceremonier med schamaner. Erfarenheterna har beskrivits som obeskrivliga upplevelser av kärlek och samhörighet, riktade mot nära personer, mänskligheten och världen i stort (Barrett & Griffiths 2018:14, 396; Johnson et al. 2019: 84-85).

“(The psilocybin) just opens you up and it connects you ... it’s not just people, it’s animals, it’s trees— everything is interwoven, and that’s a big relief ... I think it does help you accept death because you don’t feel alone, you don’t feel like you’re going to, I don’t know, go off into nothingness. That’s the number one thing—you’re just not alone. [psilocybin, end-of-life anxiety].” (Breeksema et al., 2020:936)

Många har även uppgett upplevelserna som de mest meningsfulla och transformerande i sina liv (Griffiths et al., 2018). Nya perspektiv och insikter kan uppstå, exempelvis om sina vanemässiga tankemönster, destruktiva beteenden och relationella mönster (Breeksema et al., 2020:936). Det kan handla om en förändrad självuppfattning som minskar självkritik och ökar självmedkänsla (Breeksema et al., 2020). Insikter kommer ofta i form av visioner eller starka upplevelser.

“A veil dropped from my eyes, things were suddenly clear, glowing, bright. I looked at plants and felt their beauty. I can still look at my orchids and experience that: that is the one thing that has really lasted.” [53] [psilocybin, depression].” (Breeksema et al., 2020:938)

Individer kan även uppleva en ökad förmåga att hantera ett bredare spektrum av känslor, inklusive känslor som varit undantryckta och kan upplevas svåra, som sorg (Ledwos et al., 2023: 9).

“Excursions into grief, loneliness and rage, abandonment. Once I went into the anger it went ‘pouf’ and evaporated. I got the lesson that you need to go into the scary basement, once you get into it, there is no scary basement to go into (anymore).” [53] [psilocybin, depression]. (Breeksema et al., 2020:937)

Upplevelsen är dock inte garanterad att vara fylld av kärlek. Kopplat till psykedelia finns också psykologiska och emotionella risker. Negativa upplevelser, ofta kallade “snedtrippor” eller “bad trips” (Bremler et al., 2023: 6), kan påverka personer psykiskt och resultera i traumatiska symptom. De vanligast förekommande negativa upplevelserna är ångest, panik, påträngande tankar och tvångstankar eller -beteende. Dessa konsekvenser har dock endast rapporterats i milda och övergående grader i kliniska miljöer (Carbonaro et al., 2016: 1277; Rajwani 2022: 38), medan undersökningar där privat användande visar på mer allvarliga konsekvenser (Bremler et al., 2023; Carbonaro 2016: 1269, 1275). Trots att skadorna för psykedeliska preparat är relativt låga i jämförelse med andra substanser skildras det dock i litteraturen att människor med tidigare

erfarenhet av psykotiska tillstånd eller psykotiska sjukdomar inom familjen bör undvikas i urvalet för studierna. En annan grupp som bör undvikas är de med större kardiovaskulära problem (Galvão-Coelho et al., 2021: 342).

De största faktorer som påverkar upplevelserna är dosering (mängd, frekvens samt blandning med andra preparat), sällskap och miljö/kontext (Bremner et al., 2023: 7; Carbonaro et al., 2016: 1277; Carhart-Harris et al., 2018: 726-727). Att underskatta dessa faktorer kan öka risken för oönskade psykologiska och fysiska reaktioner, och det är därför nödvändigt att närma sig psykedelisk terapi med försiktighet och under rätt ledning. Brist på adekvat tillsyn av användaren vid konsumtion av psykedelia kan resultera i hallucinationer och panikattacker och ge upphov till allvarliga, och i extrema fall dödliga, olyckor. (Amsterdam 2011: 427; Honyiglo et al., 2019: 1267) Om psykedelia används utan hänsyn till omständigheterna kring användandet så riskerar patientens problem att förvärras (Carhart-Harris & Goodwin 2017: 2110). Av detta skäl förespråkas att psykedelia skall användas tillsammans med andra evidensbaserade behandlingsmetoder (Edelsohn & Sisti 2023: 141). Vad som i sin tur har visats vara mest hjälpsamt för personer som upplever något skrämmande eller utmanande är att lugna sinnet. Av detta skäl rekommenderas att mindfulness-baserade övningar bör ingå i förberedelserna inför att använda psykedelia (Simonsson et al., 2023: 108-109).

En negativ upplevelse behöver dock inte i regel vara dålig. Hartogsohn (2018: 130) belyser att psykedelika kan få människor att "möta sin demoner".

"Emotionally it was a roller coaster ride ... The first time it was very brutal, painful, at least emotionally very painful. I could not even say in which direction— it just hurt, like heartache, like being disappointed, like everything you once had experienced as a negative feeling. ... It was pure pain. Pain of memories, well, or memory of pain. ... it was quite hard. During the second time it was sublime. Really. Love, expansion, holding, I knew that this sometimes happens, that participants talk about spiritual experiences. I thought they just meant this dissolution of oneself – everything is okay, everything is great. That was a very important experience for me. Very, very important. [85] [LSD, end-of-life anxiety]." (Breeksema et al., 2020:937)

Detta kan vara en obehaglig upplevelse, men att komma i kontakt med minnen eller tankar som annars trycks undan kan ge möjligheten att bryta ett negativt mönster av ett undvikande

beteende. När individer lyckats förvandla negativa känslor till positiva har nämligen känslomässigt svåra upplevelser blivit till stort terapeutiskt värde. Det har i dessa fall även visats positiva korrelationer mellan en starkt negativ upplevelse och långsiktigt positiva effekter (Carbonaro et al., 2016: 1277; Brecksema et al., 2020:930). I en studie där ayahuasca användes för att undersöka dess effekt på människor som upplevde smärtsamma känslor kopplat till deras kroppsuppfattning visade resultatet att en utmanande upplevelse av psykedelia resulterat i att deltagarna kunde reglera och uppleva sina känslor bättre (Ledwos et al., 2023: 9).

“I saw myself as a rotting, decaying skeleton and then I saw myself as this beautiful full-bodied, just beautiful woman with this long hair, and I, like, I wanted to be that woman. I wanted to be that full, loving woman that has so much to offer my family and world. It was, and then I felt my ribs and I could feel them, they were so hollow and I was just, I was like, I can't wait to get back and just start gaining some weight. [ayahuasca, eating disorder].” (Brecksema et al., 2020:930)

De långsiktiga konsekvenserna av en mystisk men skrämmande upplevelse kan alltså verka både positivt och negativt för personen beroende på hur upplevelsen integreras.

“I mean besides the ayahuasca itself, besides the medicinal quality of you know, chemically what ayahuasca can do, I would say that (the most important therapeutic elements were) the trust, therapeutic trust in the medicine men and as well, the follow-up. The psychotherapy follow-up was crucial. And before and after (ceremony) I would say. I don't know if I would ever recommend an ayahuasca ceremony without that therapeutic, the first one at least, without that therapeutic follow-up. [ayahuasca, eating disorder].” (Brecksema et al., 2020:935)

Här förstärks ytterligare vikten av integration och terapeutisk kontakt, något som lyfts inom det sociala arbetet, från både forskare och klienter själva, som en av de viktigaste delarna utav behandling (Foulis et al., 2023:19205; Rose 2016:98; Wang et al., 2018:1). Detta står i kontrast till avsnitten som följer nedan där förhållningssättet till användningen av psykedelia skiljer sig.

Att de subjektiva upplevelserna spelar en avgörande roll skiljer sig drastiskt från andra typer av medicinska interventioner. Många deltagare beskriver sina upplevelser som de mest meningsfulla och transformerande i sina liv. Detta pekar på en förändring i grundläggande livsvärderingar och synen på världen. Inom det sociala arbetet ser vi att detta är av betydelse eftersom det inte bara handlar om att hantera problem utan att hjälpa människor att utveckla en meningsfull och hållbar

syn på sina liv och på samhället. Vi ser även att en diskussion om “meningsfullhet” kommer till ytan, som utvecklas ytterligare under Tema 4.

3.2.4. Mikrodosering

Mikrodosering refererar till praxisen att konsumera låga doser psykedelia. De vanligaste preparaten att använda är LSD och psilocybin (Polito et al., 2019: 2). Dosen som konsumeras uppnår vanligtvis omkring 5-10 % (Kuypers et al., 2019: 1040; Lea et al., 2020a: 1522) av vad som tenderar att betraktas som en normal dos (vilket skiljer sig åt beroende på preparat). Konsumtionen tenderar även att ske enligt ett schema, där små doser tas med ett bestämt antal dagar däremellan (ibid) under en period som vanligtvis varar mellan några veckor upp till 6 månader (Lea et al., 2020b: 6). Eftersom doseringen är låg så resulterar den inte i de mystiska, hallucinogena och starkt märkbara emotionella effekter som en normal eller hög dos gör. Ett av syftena med att forska kring mikrodosering är att undersöka huruvida mikrodosering kan leda till ökad kreativitet och kognitiv förmåga, i enlighet med de resultat som visats för högre doser (Kuypers et al., 2019: 1040). Ifall mikrodosering i sin tur kan resultera i liknande, eller andra, positiva effekter så innebär konceptet att det öppnas möjligheter att använda psykedelia i en vardaglig rutin (ibid). Det skulle även innebära att kostnaderna för behandlingen minskar (Peterson & Sisti 2022: 473). Diskursen om kostnadseffektiva behandlingar, där hanteringen av psykisk ohälsa sker genom medicinering, lyfter återigen den teoretiska debatten om medikalisering. Här tycker vi oss se att denna debatt lever även inom fältet för psykedelisk vetenskap, varpå mikrodosering bär likheter med det biomedicinska synsättet med utskrivna läkemedel som idag dominerar psykiatri och behandlingsvården. Om förväntningen på att förändring ska gå snabbt och enkelt med minimal personalkostnad riskerar behandlingen att falla in i en typ av effektivitetsmodell där problemens grundkaraktär kompromissas. Detta bär dock en komplexitet eftersom de kostnadseffektiva lösningarna sannerligen har möjligheten att nå fler, och om preparaten har positiv påverkan med potentiellt mindre biverkningar än många av dagens mediciner så bör det rent medicinska värdet såklart kultiveras.

Meningsskiljaktigheter råder dock kring huruvida mikrodosering kan leda till de positiva effekter som dokumenterats vid högre doser (Lea et al., 2020a: 1522; Lea et al., 2020b: 2). Till exempel

lyfts det fram att de positiva effekterna av mikrodosering inte nödvändigtvis gäller de dagar där psykedelia inte konsumeras vilket innebär att det ifrågasätts om de eventuellt positiva effekterna är varaktiga (Bershad 2023: 23; Murphy et al., 2023: 511; Polito et al., 2019: 19). Ett argument för att undersöka effekterna av mikrodosering är dock att låga doser minimerar risken för en utmanande eller svår upplevelse (Anderson et al., 2019: 732; Peterson & Sisti 2022: 472-473; Szigeti et al., 2023; 2). För att minska riskerna för negativa upplevelser eller konsekvenser rekommenderas att mikrodosering inte sker när personen upplever negativa emotioner (“set”), att konsumtionen sker i en trygg miljö (“setting”) liksom att personen inte konsumerar psykedelia när denna har druckit alkohol eller planerar att köra bil (Lea et al., 2020b: 6). Om psykedelia används utan tillsyn av en terapeut eller annan lämplig person bör poängteras att det är svårare att kontrollera förutsättningarna för både “set” och “setting”. Detta anses som särskilt viktigt kopplat till att det som tidigare skrivits om att risken för stora skador ökar om kontexten för konsumtionen ignoreras (Carhart-Harris et al., 2018: 725). Om mikrodosering faktiskt innebär en mindre risk kan även ifrågasättas eftersom det förespråkats att psykedelia inte bör tas ofta. Huruvida ett kontinuerligt intag av låga doser kan orsaka okända risker lyfts därmed fram i litteraturen (Polito et al., 2019: 4).

I de studier där positiva effekter har visats står att mikrodosering leder till en positiv förändring i personens humör, minskad ångest och depression liksom ökade kognitiva förmågor (Lea et al., 2020b: 5). Andra studier visar att personer som mikrodoserat visar ökade kreativa förmågor, en ökad förmåga till öppenhet och en lägre risk för negativa emotioner (Anderson et al., 2019: 735-736). Effekter som ökad puls, sensitivitet, introversion, dåsighet och intensifierade emotioner har även visats, vilka kan beskrivas som både positiva och negativa (Kuypers et al., 2019: 1041). Andra studier visar på liknande effekter men presenterar även att de positiva effekterna inte visades som varaktiga under längre tid för deltagarna (Murphy et al., 2023: 516-517). Det har även publicerats studier där effekten av mikrodosering jämförs med placebo och resultatet visar att mikrodosering har en viss effekt men att mer forskning behövs för att evidensbaserade slutsatser ska kunna skrivas kring effekten (Szigeti et al., 2023; 6). Utmaningar och begränsningar inom forskningsområdet som beskrivs gäller jämförelsen av mikrodosering med placebo, effekternas varaktighet, effekten av “set” och “setting” liksom effekten på olika grupper med olika problem (Bershad 2023: 23-24).

3.2.5. Neurologisk forskning om psykedelia

Den faktiska effekten som psykedelia har på hjärnan har länge varit utforskat, men genom den neurologiska forskningen har den kunskapslucka som tidigare saknats börjat fyllas (Acero et al., 2023: 02). Idag uppmärksammas neurobiologisk forskning bland annat hur hjärnaktiviteten förändras och skapar nya kommunikationsbanor. Nedan delas några av de upptäckterna av terapeutisk värde, för djupare översikt om detta ämne se bl.a. Johnson et al., (2019).

Forskningen har visat att psykedeliska preparat som DMT, psilocybin, och LSD påverkar hjärnans neuroplasticitet, vilket reglerar hjärnans förmåga till omstrukturering, flexibilitet, inläring och anpassning (Olson 2018; Ly et al., 2018; Tagliazucchi et al., 2014). Konsekvensen av ökad neuroplasticitet är att det underlättar förmågan att lära sig nya saker, möta olika krav och överkomma utmaningar. Dessa förmågor har i sin tur visats vara kritiska för att hantera stressfyllda situationer på ett mer hälsosamt sätt samt öka kreativitet och bidra till en positivare sinnesstämning (Olson 2018; Ly et al., 2018:3175). Med denna positiva effekt på neuroplasticitet finns möjligheten att öka förutsättningarna för inläring av nya tankemönster och perspektivtagande vilket därav kan öka de terapeutiska möjligheterna (Acero et al., 2023:02)

Förändrad aktivitet i *The default mode network* (DMN) vid intag av psilocybin (Carhart-Harris et al., 2012:), LDS (Carhart-Harris et al., 2016b) och ayahuasca (Palhano-Fontes, et al., 2015) har också rapporterats. DMN är ett nätverk av hjärnregioner som spelar en central roll för bland annat självreflektion. DMN hjälper individer att tänka på sig själva, sin historia och sina framtidsplaner. DMN har även en koppling till självkritik, oro för framtiden och återupprepning av bekymrande tankar (Barrett & Griffiths 2018:18; Wang et al., 2014:291). Forskning har visat att även mindfulness-praktiker kan påverka aktiviteten i DMN på ett mycket liknande sätt som psykedelia (Carhart-Harris et al., 2012: 2139). Genom medveten närvaro och uppmärksamhet på nuet arbetar mindfulnessbaserade terapier med att reglera DMN och därmed minska överdriven självreflektion och oro. Kunskapen om meditationens hälsosamma effekter har bland annat använts i behandlingsmetoden mindful self-compassion, där psykologer jobbar med meditation för att påverka DMN (Ferrari, et al., 2019: 1458; Barrett & Griffith 2018;18).

Lägre aktivitet i DMN har även föreslagits som en av de underliggande mekanismerna bakom de mystiska och transcendentala upplevelser som kan uppstå vid intag av psykedeliska preparat. Denna minskade aktivitet i DMN, och därmed uppfattningen av självet, tros dels kunna leda till en temporär förlust av den normala gränslinjen mellan "själv" och "omvärlden". Detta öppnar potentiellt upp för en bredare och mer intensiv medvetenhet (Carhart-Harris et al., 2012: 2142). Tesen om DMN är en av de aspekter som för samman de mystiska upplevelserna och några av de välmående och terapeutiska effekterna utav psykedelia.

Neurobiologins numera dominerande roll i psykiatrin kritiserar dock då fokus på hjärnans mekanismer menas ske på bekostnad av förståelsen för människan i dess miljö, dess sociala erfarenhet och effekten av sociala motgångar (Rose 2016: 95). Rose lyfter att fokuset på diagnostik och medicinering har blivit en hjärnrelaterad saga, istället för att innefatta hela människan och hennes värld, och påminner om att *“a disorder – even a ‘mental disorder’ – is a disorder of a whole person (not just a brain)”* (Rose 2016: 97). Överrepresentation av neurologiska förklaringar förstår vi som särskilt problematiskt i förhållande till det sociala arbetet, där individers levnadssituation ofta påverkas av multipla svårigheter. Hjärnans effekter menas som viktiga att förstå, men till vilken grad forskningen bör centreras kring detta råder det delade meningar om. Vi vill här uppmärksamma att viss forskning har som fokus att finna ifall psykedelia kan användas som medicinska preparat utan de subjektiva effekterna, endast för de hjärnrelaterade påverkningarna (Olson 2021a). Hypotesen om potentialen vid mikrodosering är ett sådant exempel. Andra forskare flaggar istället för riskerna med att psykedelia endast skulle användas som ett medicinskt preparat i ett medikaliserat vårdssystem (Ona 2022: 4). Här ser vi en av de teoretiska meningskiljaktigheterna inom den psykedeliska forskningen, där å ena sidan medikalisering och neurologi framhävs, å andra sidan en vilja att behandling av psykisk ohälsa ska inkludera ett bredare perspektiv på individens problem. Psykedeliskt assisterad terapi utmanar traditionella synsätt på medicin genom att inkludera psykologiska och andliga dimensioner. Det strävar efter att inte bara lindra symptom utan också att främja djupgående förändringar och personlig tillväxt. Trots detta kan även psykedelia tolkas som en form av medicin, och vi ser att det bör granskas under samma lins kring medicineringens försiktighet, särskilt om det integreras i den medicinska vårdstrukturen.

3.2.6. Sammanfattning

Psykedelisk-assisterad terapi är en metod som integrerar psykoterapi med användningen av psykedeliska preparat. Metoden involverar vanligtvis tre faser: förberedelse, stöd under doseringssessioner och integrationsessioner efteråt. Detta terapeutiska ramverk betonar betydelsen av "set" (intention) och "setting" (miljö) för att optimera resultatet. Nutida forskning, särskilt med psilocybin, visar lovande resultat vid behandling av depression, ångest, och beroendeproblem. LSD och ayahuasca har också visat terapeutisk potential. Neurologisk forskning visar även att psykedeliska preparat påverkar hjärnan på vis som kan ha terapeutiska fördelar genom att främja inläring och kreativitet samt självreflektion, samtidigt som ett överdrivet fokus på neurobiologi ifrågasätts, särskilt i förhållande till psykosociala problem. Mikrodosering, där små doser konsumeras för att uppnå subtila fördelar, har också blivit ett område av intresse inom fältet. Samtidigt finns risker för möjliga negativa upplevelser. Dosering, sällskap och miljö/kontext är avgörande för önskade resultat, varpå försiktighet uppmanas. En teoretisk skiljeväg analyseras även i förhållande till preparaten som en medicinsk komponent med fokus på neurologiska effekter eller som ett verktyg för att aktivt kunna arbeta med individers beteende, känslor och situation. En skiljeväg som även speglar sig i det praktiska fältet för socialt arbete.

3.3. Tema 3: Utmaningar och risker inom forskningsfältet

3.3.1. En vetenskapskritisk granskning av den psykedeliska forskningen

Den psykedeliska vetenskapen står inför en dualistisk utmaning av potential och brister som kräver noggrann granskning. Psykedelisk terapi har framställts som en potentiellt innovativ behandlingsmetod med lovande resultat (Reiff 2020; Davis et al., 2020; Griffiths et al., 2006; Ross et al., 2022). Samtidigt har kritiken varit, sedan studierna på 1950-talet, att de positiva resultaten från studierna inte kan bekräftas på grund av brister inom forskningen (Sessa 2005: 457). Kritiken inom fältet spänner sig över flera områden och omfattar metodologiska, etiska, kulturella och konceptuella aspekter (Hall 2021: 197; Hall 2022: 27; Ona et al., 2022: 1-2;

Petranker et al., 2020: 2-3). De metodologiska aspekterna grundas på den standard som forskning menas behöva följa för att räknas som vetenskaplig (Feduccia et al., 2023: 50-51).

3.3.2. Urval, transparens, partiskhet och replikerbarhet

En central aspekt för kritiken som råder inom forskningsfältet är den bristfälliga urvalsprocessen av deltagare som medverkar i studierna (Ona et al., 2022: 2, 4; Petranker et al., 2020: 2-3).

Denna kritik grundas inledningsvis på att det ofta är få medverkande deltagare, vilket innebär att de slutsatser som presenteras inte kan generaliseras. Antalet deltagare framkommer inte heller i alla studier vilket innebär att det råder en brist på transparens (Bender & Hellerstein 2022: 1911-1917).

Urvalet i studierna har även kritiserats för att det finns en överrepresentation män, i jämförelse mot kvinnor, liksom en överrepresentation av vita i jämförelse med de från andra folkgrupper (Azevedo et al., 2023: 10; Close et al., 2021: 2; Ona et al., 2022: 4). Detta försvårar möjligheten att bekräfta de slutsatser som görs i studierna och för en generalisering av resultaten till den övriga populationen. Urvalet i studierna kan inte representera en större population när det saknas variation. I vissa studier framkommer det inte heller vilken folkgrupp deltagarna tillhör vilket, återigen, innebär en bristande transparens inom fältet (Bender & Hellerstein 2022: 1911-1917). Att urvalet i studierna kan ifrågasättas är dock förståeligt eftersom forskningsfältet är ungt, studierna är kostsamma att bedriva och i regel är privat finansierade. Dessa förutsättningar leder i sin tur till att möjligheterna att skapa representativa urvalsgrupper krymper (Hall 2021: 197; Hovmand et al., 2023: 654) vilket nämns som en begränsning av forskare själva (Carhart-Harris 2017: 2109). En reflektion vi vill uppmärksamma är hur urvalsgrupperna har kastats om sedan den historiska användningen, där marginaliserade grupper tidigare användes i oetiska experiment, medan idag är det samma grupper som istället utesluts ur forskningen.

Vidare kritiseras forskning inom fältet för att präglas av en partisk hållning (Ona et al., 2022: 2; Petranker et al., 2020: 2-3) vilket dels kan förklaras utifrån konsekvenserna av det stigma (se avsnitt 3.1, *historisk bakgrund*) som forskningen präglats av (Close et al., 2021: 39), liksom utifrån en önskan hos forskarna att få fram ett visst resultat. Den stigande "hype" för psykedelisk forskning kan leda till ytterligare en utmaning för objektiviteten. Med

påtryckningarna av en kulturell hype finns risker för vinklad forskning och selektiv rapportering av resultat, något som forskare både medvetet och omedvetet kan bli påverkade av (Aday et al., 2022: 1990, 1994; Hovmand et al., 2023: 650; Ona et al., 2022: 2-3; Petranker et al., 2020: 2-3). För att hantera brister och påtryckningar lyfts det fram att forskarna inom fältet bör ha en nyfiken inställning, vara öppna med sina hypoteser och vara noga med att inte forma eller mörklägga material för att det skall passa en viss hypotes (Hovmand et al., 2023: 651; Ona et al., 2022: 2; Petranker et al., 2020: 2).

Den bristande transparensen inom forskningen är i sin tur ett problem, både när det gäller förmågan till replikerbarhet men även för att andra forskare skall kunna granska materialet (Petranker et al., 2020: 2-3). Om urvalet, datainsamlingen, doseringen, studiens begränsningar eller andra delar i studien som är av väsentlighet för resultatet inte är transparent så kan resultaten inte heller generaliseras (ibid: 3-4). Detta för att studier som saknar transparens inte kan bekräftas som vetenskapligt tillförlitliga eftersom det står oklart huruvida resultatet är det faktiska resultatet och därmed grundat i materialet, eller om det är forskarens partiska tolkning (Ona et al., 2022: 2-3). Avslutningsvis kan skrivas att introduktionen av religiösa eller andliga övertygelser (Johnson 2021: 578) har även kritiserats ur ett vetenskapligt perspektiv eftersom dessa brister riskerar att påverka objektiviteten och generaliserbarheten.

Vi ser här att psykedelisk-assisterad terapi ofta saknar standardiserade protokoll och riktlinjer, vilket kan göra det svårt att bedöma dess effektivitet och säkerhet. Inom det sociala arbetet är standardiserade tillvägagångssätt och evidensbaserade metoder prioriterade, och avsaknaden av sådana protokoll kan vara en utmaning för integrationen av denna terapiform inom det etablerade ramverket. Risken med detta ser vi kan vara en ojämlig tillgång, där psykedelisk terapi istället för att integreras i vårdssystemet blir en privat affär. Om dessa terapiformer inte är överkomliga för alla samhällsskikt kan det förstärka ojämlikheter inom psykisk hälsa och skapa en klyfta mellan dem som har råd och dem som inte har det.

3.3.3. Mäta effekten

Effekterna av psykedeliska preparat har visat bidra till positiva och meningsfulla upplevelser (Griffiths et al., 2006:276; Johnson et al., 2017). Dock ifrågasätts noggrannheten kring operationalisering och ifall de har en faktisk effekt på just de hälsotillstånd som undersöks. Som exempel framkommer kritik kring resultaten från studier som ämnar undersöka ångest för patienter i palliativ vård med cancerdiagnos. Syftet för studien är att minska ångest i relation till sjukdomsdiagnostik, men de starkaste positiva resultaten som framkommer rör individers meningsfulla spirituella upplevelser. Schatzberg (2020:369) skriver:

“Based on the cancer studies (Carhart-Harris et al. 2016), we might see improvement in self-awareness, which could be of general benefit but may not translate to improved depressed mood and its core vegetative symptoms. This is a key issue in using these agents to treat clinical syndromes where a sense of enlightenment might be enhanced, as could a patient’s serenity, but not their lack of energy, sleep disturbance, etc.”.

Det kan utifrån detta argumenteras att en tydligare uppdelning och analys utav målbild (lindra ångest) och resultat (klarsynthet och meningsfulla spirituella upplevelser) behövs för att bättre förstå möjligheterna och begränsningarna med psykedeliska preparat. Det kan argumenteras att de spirituella upplevelserna har en stark ångestlindrande effekt och är därmed länkade, vad som efterfrågas är dock en tydlighet gällande terminologi och operationalisering.

På detta tema kan även kritiken från Johnson (2021:578-579) nämnas angående att dra slutsatser kring svårdefinierade ord såsom “medvetande” och “upplysthet” (som Schatzberg, 2020:368 beskriver ovan) utan rätt noggrannhet. Johnson som själv forskar på detta ämne menar att ord som medvetande ("consciousness") ibland används på ett slarvigt vis, där beskrivningar som förhöjda eller expanderade medvetandetillstånd används utan att faktiskt specificera vad som menas med dessa begrepp. Att specificera vad forskningen ämnar undersöka och hur de ord och begrepp som framkommer ska förstås är av stor vikt för att närma sig det komplicerade ämnet kring psykedelia.

Något annat som lyfts kopplat till forskningens försök att mäta effekten är behovet av longitudinella studier som undersöker effekternas ihållighet under längre tid. (Smith & Sisti 2020: 810; Ona et al., 2022: 2)

3.3.4. Placebo, “set” och “setting”

Utifrån ett kliniskt perspektiv på vad “god forskning” innebär bör en studie innehålla element som döljs för vissa av deltagarna, då det ökar den vetenskapliga trovärdigheten i det som avses mätas. Vanligtvis görs detta med hjälp av placeboeffekten (Butler 2022: 3048; Hendy 2018: 160; Szigeti et al., 2023: 1). Att placeboeffekten ger större utmaningar än vanligt vid jämförelse av den terapeutiska effekten av psykedelia kunde synas genom den stora mängd litteratur som hittades när sökorden “Psychedelics AND Placebo” användes.

En sådan är att psykedelia, särskilt i högre doser, orsakar starka förändringar i människans medvetande och verklighetsuppfattning. Om deltagarna har tidigare erfarenheter av psykedelia kommer de sannolikt därför att förstå om de har fått placebo eller inte (Hall 2021: 197). Att testa psykedelia på människor som saknar tidigare erfarenhet av preparaten förespråkas därför. Eftersom det å andra sidan skrivits en hel del kring de “vanliga effekterna” av psykedelia (såsom förändringar i sensorisk perception, sinnes illusioner, auditiva och visuella hallucinationer och upplevelser av gudomlig natur) är det dock inte helt osannolikt att även deltagare utan tidigare erfarenheter kommer in i experimentet med förväntningar som kan påverka resultatet (Aday et al., 2022: 1994; Butler 2022: 3048; Hendy 2018: 159; Hovmand et al., 2023: 650; Ona et al., 2022: 2; Szigeti et al., 2023: 5). Samtidigt lyfts även att forskarna behöver informera deltagarna om de möjliga effekter som preparaten har, av etiska skäl (Smith & Sisti 2020: 811) eftersom tillräcklig information är en förutsättning för samtycke (Azevedo et al., 2023: 4). Argument skildras alltså som talar både för och emot att informera deltagarna om de eventuella effekterna som preparaten har.

Något som ytterligare komplicerar det klassiska användandet av placebokoll är att de psykedeliska preparaten visat bidra till upplevelsen av meningsfullhet (Griffiths et al., 2006: 276; Johnson et al., 2017: 58). Hartogsohn menar att placebo är en konsekvens av den subjektiva upplevelsen av kunskap, betydelse eller meningsfullhet med faktiska biologiska konsekvenser. Han skriver *“Förstärkningen av meningsfullhet genom psykedeliska medför därför automatiskt förstärkning av placebo, vilket kan erbjuda en förklaring till psykedelikas ovanligt mångsidiga tillämpbarhet för en mängd olika medicinska tillstånd.”* (Hartogsohn 2018: 130). Med andra ord

kan är en stor utmaning inom fältet vid användandet av placebo att särskilja vad som är effekten av placebo, vad som är effekten av preparatet och hur skillnaden däremellan skall mätas. På grund av dessa dilemman råder en avsaknad på en uttalad vetenskaplig standard för hur forskning med placebo skall bedrivas inom fältet (Szigeti et al., 2023: 1), där det diskuteras för och emot om den nuvarande standarden gällande placebo bör användas för just psykedeliska preparat (Ona et al., 2022: 2).

Något annat som i litteraturen kopplas till placebo är konceptet av “set” och “setting” vilket likt nämnt innebär att personens inställning och den miljö som konsumtionen sker i kommer att påverka resultatet och upplevelsen (Bender & Hellerstein 2022: 1921; Carhart-Harris et al., 2018: 725; Griffiths et al., 2006: 2; Gukasyan & Nayak 2022: 652-653; Hartogsohn 2016: 1259, 1261; Lett & Dyck 2022: 64; Pronovost-Morgan et al., 2023: 869).

Vad betydelsen av “set” och “setting” har gemensamt med placebo är perspektivet att förväntningar, förberedelser, social interaktion (med bland annat terapeuten) och personens tro kommer att påverka resultatet (Hartogsohn 2016: 1262). Kontexten kring användandet skildras därmed som kritiskt i litteraturen (Carhart-Harris et al., 2018: 728) och dagens forskning strävar efter att finna lämpliga metoder och operationalisera relevanta koncept på bästa sätt (Aday et al., 2021: 432; Pronovost-Morgan et al., 2023: 870). För forskaren kan det därmed vara svårt att särskilja de tidigare förväntningarna som deltagarna har från den faktiska effekten av preparaten och från den faktiska effekten av placebo samt av “set” och “setting”. Huruvida dessa effekter går att separera är något som i sin tur lyfts fram i litteraturen (Pronovost-Morgan et al., 2023: 868) vilket innebär en ytterligare utmaning och dimension inom fältet. Med andra ord är det flera faktorer som påverkar möjligheten att objektivt och opartiskt utvärdera den faktiska effekten av psykedelia, trots att placebokontroll har använts. Generellt förespråkas därmed att mer forskning med placebokontroll utförs (Aday et al., 2021: 432) och en mer specifik kunskapslucka som lyfts är att det behöver forskas mer kring huruvida betydelsen av placebo, “set” och “setting” påverkas av kulturella skillnader (Haijen et al., 2018: 17).

Forskningen om set och setting anser vi vara intressant för det sociala arbetet. Inom det sociala arbetet betonas vikten av patientcentrerad vård och klientens aktiva deltagande i sin egen behandling. Psykedelisk-assisterad terapi, genom sitt fokus på klientens intentioner och den terapeutiska processen, kan ses som förenligt med dessa principer. Det kan fungera som ett

verktyg för klientens empowerment genom att främja medvetenhet och delaktighet i den terapeutiska resan. Konceptet för fram en spännande diskussion om hur miljöfaktorer och individens mentala inställning kan påverka terapeutisk praxis och klientens välbefinnande, och hur detta kan inkluderas i ett medicinskt kontext.

3.3.5. Etiska aspekter

Kriminaliseringen av psykedelia har bidragit till en avsaknad av konsensus för en standard kring hur forskningen ska förhålla sig etiskt (Dupuis & Veissière 2022: 575). Att forskare inom fältet behöver förhålla sig etiskt beskrivs dock som viktigt för forskningens möjlighet eftersom oetisk forskning kan leda begränsande politiska beslut (ibid: 576). Detta kan sedan kopplas till det etiska problemet att det råder ett "glapp" mellan forskarens roll som en "producent av kunskap" och de intressen som kan finnas hos privatpersoner och privata företag att få fram ett särskilt resultat (Close et al., 2021: 1). Industrin för att sälja preparaten är stor och frågan som går att ställa är om intresset att göra psykedelia tillgängligt handlar om finansiella intressen, istället för att faktiskt hjälpa (Devenot et al., 2022: 479). Som tidigare nämnts är detta problematiskt, eftersom det riskerar att göra forskningen partisk.

Etiska aspekter och terapeutiska risker

Forskningen kompliceras ytterligare på grund av den osäkerhet som råder gällande negativa biverkningar. I och med att forskningen ännu är ung råder viss okunskap om de långsiktiga effekterna och hur individer med olika sjukdomar och diagnoser påverkas av de psykedeliska preparaten. Det finns till exempel osäkerhet kring huruvida psykedelia kan orsaka psykossjukdomar eller andra psykiska men (Ona et al., 2022: 2, Prashanth 2017). Av etiska skäl används därför inte psykedelia på vissa grupper. Individer som tar vissa mediciner (Simonsson et al., 2023: 105), har psykossjukdommar samt bär på risk för självmord brukar uteslutas ur studierna (Ona et al., 2022: 2).

Deltagarna i studierna är vanligtvis även vuxna, eftersom det kan problematiseras huruvida barns samtycke bör godtas med hänsyn till barnets mognad och kognition. Att riskerna med preparaten

inte är helt utforskade talar för att utesluta barn för att minimera risker för men senare i livet (Edelsohn & Sisti 2023: 132, 137-138). Samtidigt skildras argument för att forskning ska göras på ungdomar. Detta för att användandet av psykedelia i kombination med terapi har visat goda resultat för vuxna. Andra argument är att riskerna beskrivs som låga och för att tillgängligheten brister när det gäller behandlingsmetoder för ungdomar (Rajwani 2022: 36-38). Annat som tas upp kring urvalet av deltagare och som beskrivs som ett etiskt dilemma är att urvalet behöver vara mer representativt för den övriga populationen när det gäller kön och etnicitet (Strauss et al., 2021: 735).

Att inkludera terapi när psykedelia används beskrivs som något som ökar sannolikheten för att forskningen bedrivs på ett etiskt sätt (Galvão-Coelho et al., 2021: 350). Detta för att när psykedelia kombineras med terapi ges terapeuterna möjlighet att kontrollera förberedelse-, doserings- och integreringsfaserna (Smith & Sisti 2020: 808). Att kontexten för konsumtionen väljs ut med eftertanke och följer konceptet kring "set" och "setting" (se avsnitt 3.2.1) lyfts också fram ur en etisk aspekt (Feduccia et al., 2023: 50). Att det rapporterats sexuella övergrepp, olämplig beröring av terapeuter och andra överskridanden i både professionella som illegala terapisesioner lyfts även fram i litteraturen (ibid: 52).

Vidare ifrågasätts hur terapeuter och forskare bör förhålla sig etiskt och ansvarsfullt inför faktumet att psykedelia kan orsaka omfattande förändringar i människors medvetande och verklighetsuppfattning (Smith & Sisti 2020: 812). Till exempel beskrivs att människors uppfattning kring "mening" har förändrats efter upplevelsen av något "mystiskt" (Miceli McMillan 2021: 701). Det lyfts även fram upplevelser där människor (under preparatens effekt) fått uppleva "sitt verkliga jag" (Devenot et al., 2022: 380) och att deras sätt att identifiera sig själv har förändrats sedan upplevelsen (ibid: 382). Med detta som grund blir det därmed relevant att ta ställning till etiska överväganden inför att göra psykedelia tillgängliga för allmänheten. Detta då det är känt att effekterna kan vara livsförändrande, samtidigt som effekterna för olika grupper ännu är outforskade (Smith & Sisti 2020: 812). En fråga som lyfts fram kopplat till detta blir även hur terapeuterna och forskarna bör förhålla sig moraliskt och opartiskt till dessa upplevelser; huruvida de bör förhålla sig till de berättade upplevelserna som sanning eller illusion (Feduccia et al., 2023: 170).

Att lyfta kritik, kunskapsluckor och metodologiska brister i forskningen ser vi är av stor relevans för det sociala arbetets praktik eftersom dess utformning bygger på evidensbaserade metoder. Att det saknas tillförlitlig evidens inom vissa områden är därmed av relevans att lyfta. Det sociala arbetet präglas även av etiska dilemman, utmaningar och ställningstaganden. Att lyfta etiska dilemman kopplat till ämnet anses därmed av särskild relevans.

Etik, kultur och kunskap

I litteraturen skildras även etiska aspekter kopplat till de kulturella meningsskiljaktigheter som forskningen präglas av. Psykedelia har historiskt nämligen använts av urbefolkning i mer ceremoniella och religiösa sammanhang (Carhart-Harris et al., 2018: 725; Didier et al., 2018: 756-760; Muraresku 2020: 66, 91, 118; Lett & Dyck 2022: 64; Lutz 2023: 717). Idag forskas det istället på psykedelia inom praktiken för den kliniska och medicinska forskningen, utifrån ett västerländskt perspektiv. På grund av detta betonas att det är viktigt att de västerländska forskarna tar ansvar för konsekvenserna som forskningen innebär för urbefolkningen. Det vill säga de människor som traditionellt har använt psykedelia och som är kopplade till marken som förstörts på grund av en ökad efterfrågan på psykedelia i västvärlden (Celidwen et al., 2023: 2-5).

Det understryks även att forskarna inom fältet behöver erkänna den kunskap som traditionerna bygger på genom att låta den traditionella kunskapen influera dagens forskning (Azevedo et al., 2023: 4; Celidwen et al., 2023: 4-5; Dupuis & Veissière 2022: 572). Att allmänheten eller gamla traditioner skall få möjlighet att påverka forskningen genom att till exempel skapa hypoteser är något som även förespråkas. Detta för att visa ett erkännande av annan kunskap än den kliniska eller västerländska (Close et al., 2021: 1-2). Kulturell variation när studiedesignen görs förespråkas med andra ord eftersom det skrivs att den psykedeliska forskningen inte uppstått ur ett kulturellt vakuum (Earp & Yaden, 2021:217, 221). Att den västerländska forskningen skulle kunna gynnas av att använda kunskap från andra discipliner och kulturer lyfts därmed fram i litteraturen (Mosurinjohn et al., 2023: 3). Samtidigt ifrågasätter andra om det är just västerländska forskare, istället för till exempel shamaner eller andra viktiga personer för urbefolkningen, som ska tala för och om preparaten (Williams et al., 2022: 519). Mer om detta kan läsas i avsnitt 3.4.

3.3.5. Psykedelisk turism och självmedicinering

Ett ämne som börjat diskuteras är hur stater skall förhålla sig till den "psykedeliska turismen". Det vill säga att människor tillåts möjligheten att, i andra länder eller delstater än de vanligtvis bor i, köpa sig möjligheten att konsumera psykedeliska preparat i vad som tenderar att vara en ceremoniell eller terapeutisk tillställning (Vidriales & Ovies 2018; Williams et al., 2022: 507). Hur stater och läkarvården skall förhålla sig till den självmedicinering av psykedelia som sker är även något som har börjat diskuteras (Campbell & Williams 2021: 3) liksom problemet med att psykedeliska terapier kommer att ske olagligt om inte staten tar ett ansvar över terapierna (Prashanth 2017). Relevansen av dessa perspektiv i relation till det sociala arbetet är att vi tolkar att det förespråkas att ämnet uppmärksammas och att staten tar ett ansvar, trots att psykedelia är kriminaliserat. Detta kan sedan återkopplas till att det skrivits att det är svårare att kontrollera förutsättningarna för både "set" och "setting" om psykedelia används utan tillsyn av en terapeut eller annan lämplig person och att stora skador kan inträffa om kontexten för konsumtionen ignoreras (Carhart-Harris et al., 2018: 725).

3.3.6. Sammanfattning

Trots lovande resultat står forskningsfältet inför utmaningar. Kritik riktas mot bristfälliga urvalsprocesser och urvalsgrupper samt en påverkan av forskarnas partiska hållning. Transparensbrister och avsaknad av standarder för replikerbarhet är andra utmaningar. Unikt för psykedeliska preparat är även utmaningarna gällande placebokoll på grund av preparatens egenartade påverkan på brukarens subjektiva upplevelser samt hur koncepten "set" och "setting" bör appliceras. Etiska dilemman kopplas till forskningsintressen, bristande kunskap om långsiktiga effekter och riskgrupper. Hur de livsförändrande effekterna av psykedelia bör hanteras vid tillgänglighet för allmänheten diskuteras också som komplexa i förhållande till de etiska övervägandena. Slutligen lyfts behovet av ett etiskt förhållningssätt gällande påverkan på de kulturer som traditionellt brukat psykedelika och hur den traditionella kunskapen skall respekteras och inkluderas i den moderna forskningen.

3.4. Tema 4: Ontologiska perspektiv, det biomedicinska möter det andliga.

3.4.1. Mystiska upplevelser

“[Mystical experiences] are those peculiar states of consciousness in which the individual discovers himself to be one continuous process with God, with the Universe, with the Ground of Being, or whatever name he may use by cultural conditioning or personal preference for the ultimate and eternal reality”

- Allan Watts 1970

Sedan studierna på 1950-1970 talet har en stor del av forskningen inom fältet bedrivits med utgångspunkten att den “mystiska upplevelsen” som psykedelia kan resultera i skulle verka terapeutiskt (Barrett & Griffiths 2018; Hall 2022: 27; Mosurinjohann et al. 2023: 02; Osmond 1957; Yaden & Griffiths 2020). Att denna aspekt anses som viktig beror på att flera studier med fokus på kliniskt psykedeliskt assisterad terapi har visat att de mystiska upplevelserna, utifrån deltagarnas subjektiva beskrivningar, korrelerar med positiva resultat. Upplevelserna har ofta beskrivits som bland de mest meningsfulla, transformativa och spirituellt signifikanta upplevelserna i personers liv (Johnson et al., 2014: 990; Johnson et al., 2017: 58; Griffiths et al., 2006: 276; Ross 2016; 1175). Det huvudsakliga fokuset för studierna har varit att studera potentialen med psykedelia för behandling av ångest, depression och beroendesjukdomar. I resultaten beskrivs återkommande att de mystiska upplevelserna uppfattats som en central del av upplevelsen och som potentiellt länkade till de positiva effekterna. Med detta som grund anses det därmed av vikt att ställa frågan; *vad är en mystisk upplevelse och vilken plats har den i vetenskaplig kontext?*

Mystiska upplevelser är ett begrepp som utforskats under lång tid med utgång i en mängd olika religiösa traditioner, från Kristendom och Islam, till naturreligioner och esoteriska läror (Jones 2022: 3). Den moderna vetenskapen har utvecklat definitionen av begreppet under en längre tid, bland annat inom medvetandeforskning samt psykedelisk forskning. Den senaste

operationaliseringen inkluderar upplevelserna; *upplösning av ego, enhet, positivt humör transcens av tid och rum, obeskrivlighet, andlig kvalite samt vördnad eller helighet* (Barrett and Griffiths 2018:14).

Att definiera en upplevelse som ofta beskrivs med ord som "obeskrivlighet" är av uppenbara skäl svårt. Upplevelserna förknippas ofta med en känsla av att tillhöra en enhet, en känsla av vördnad, ett upplösande av självet och en känsla av meningsfullhet eller sanning (Johnson et al., 2019: 84-85; Jones 2022: 2-3; Barrett and Griffiths 2018: 396). Richard H. Jones förklarar den mystiska upplevelsen som "*kortvariga episoder i förändrade medvetandetillstånd som påstås involvera en direkt medvetenhet om fundamentala verkligheter, fri från en känsla av ett diskret jag och de begreppsliga uppdelningar som normalt strukturerar vårt mentala liv*" (Jones 2022: 2).

Genom historien har de mystiska upplevelserna varit förknippade med spiritualitet eller religiös tro. I kulturer världen över har de upplevelserna uppstått genom både meditation, trans och användandet av psykedelia (Jones 2022: 2-4). Upplevelsen yttrar sig i olika former av upplevelser eller uppenbarelser om livet och världen, insikter som anses vara av relevans för personen och tillstånd av gudomlig närvaro (Barrett and Griffiths 2018: 295, Jones 2022: 3). Detta tillstånd har varit en kärnkomponent i upplevelsen av Gud (Jones 2022: 2).

Vad som menas med "Gud" i detta sammanhang kan dock förtydligas. Ordet "Gud" har en rik och mångfacetterad innebörd som varierar beroende på den kulturella och religiösa kontext det används i. I vissa kulturer betraktas gudomlighet som en abstrakt princip eller kraft som genomsyrar hela världen, medan det i andra kulturer kan representera en personlig identitet som har en aktiv roll i människors liv och öde. Richard H. Jones (Jones 2022: 6-9) menar att det idag finns en *sekulariserad mysticism* där upplevelsen av "något större", som traditionellt kopplats till "Gudomlighet" eller något bortom denna värld, istället förstås som en effekt av förändrad hjärnaktivitet. Den mystiska upplevelsen kan då skapa känslan av att till exempel "vara sammankopplad med allt" men ändå förstås utifrån en naturalistisk världsuppfattning. Denna förstärkta relationalitet och sammankoppling till omvärlden och medmänniskor kan förstås som en modern definition av andlighet. Varken naturalistiska eller religiösa forskare kan dock bevisa att de mystiska upplevelserna är antingen naturliga eller övernaturliga fenomen (Jones 2022:10).

Upplevelser av sammankoppling till omvärlden och medmänniskor betonar vikten av relationer och samhörighet. Vi ser att detta rör vid en central aspekt inom det sociala arbetet, särskilt när det gäller att stödja klienters välbefinnande. För många människor kan upplevelser av sammankoppling med Gud och det transcendentala vara en källa till mening och syfte i livet, något till exempel missbruksbehandling aktivt jobbar med än idag. Psykedelisk forskning innebär en användning av medicinska preparat som syftar till att integrera andliga frågor, vilket lägger till en dimension i debatten om medikalisering; genom att omfamna och utforska de andliga aspekterna av mänskliga upplevelser, utmanas traditionella uppfattningar om medicinens roll. Vi uppfattar att ämnet kan tillföra en diskussion om hur medicinska interventioner, likväl andra behandlande interventioner, kan vara bredare och mer inkluderande med hänsyn till hela människans existens, inklusive det andliga. Här är den “andliga” aspekten inte reserverad för den religiöse, utan öppnar upp på ett unikt sätt för ett mer inkluderande samtal om samhörighet som de flesta kan relatera till, men som ändå går bortom det kognitiva och biologiska.

3.4.2. Forskning och mysticism

Något som uppmärksammas och beskrivs som unikt inom den psykedeliska forskningen är föreningen av fälten ‘vetenskap’ och ‘spiritualitet’, liksom ett utforskande av den terapeutiska effekten från den “mystiska upplevelsen” inom det medicinska paradigmet. (Lett & Dyck 2022: 65, 69). Hypotesbevisande studier (en typ av pilotstudie) har genomförts och visat stark korrelans mellan subjektiva mystiska upplevelser och positiva resultat för både rökning, alkoholberoende samt ångest och depression (Barrett & Griffiths 2018: 14-15). Mystiska upplevelser med hjälp av psykedelia, hypotiseras alltså kunna fungera som en medierande mekanism som kan ligga till grund för terapeutiska effekter (Garcia-Romeu et al., 2015; Griffiths et al., 2016; Ross et al., 2016). Sannolikheten för mystiska upplevelser är i sin tur högre om doseringen är hög, jämfört med en lägre dosering (Aday et al., 2021: 425).

För att göra den mystiska upplevelsen mätbar, utifrån den standard som följer av ett positivistiskt perspektiv på forskning, används bland annat olika frågeformulär där deltagarna får kryssa i de påståenden som passar bäst för dem eller gradera olika känslor och upplevelser (Breeksema & van Elk 2021: 1472; Barrett & Griffiths 2018: 11). Syftet är dels att studera medvetandet samt

för att kunna se korrelation mellan de mystiska upplevelserna och andra faktorer, såsom bi-effekter och önskade resultat.

En primär metod för att studera mystiska upplevelser med klassiska hallucinogener är Mystical Experience Questionnaire (MEQ43 samt MEQ30). MEQ43 består av 43 frågor uppdelade i sju skattningsskalor baserade på sju beskrivande dimensioner av mystiska upplevelser. MEQ30 är en förkortad version av MEQ43 med fyra faktorer: mystik, positivt humör, transcendens av tid och rum samt outgrundlighet. Dessa frågeformulär har använts i studier med psilocybin och andra substanser som LSD och MDMA. (Barrett & Griffiths 2018: 11-14) Det framkommer dock att det går att ifrågasätta om det är rimligt att mäta den mystiska upplevelsen utifrån positiva sinnestillstånd eftersom en "mystisk upplevelse" likväl kan vara skrämmande (Mosurinjoh et al., 2023: 5). En "snedtripp" har nämligen beskrivits som en av de svåraste utmaningar i livet som deltagarna gått igenom (Smith & Sisti 2020: 809) utifrån en studie där människor intervjuats som tagit psykedelia privat (Carbonaro 2016: 1269, 1275). Genom att mäta den mystiska upplevelsen utifrån kriteriet "positivt humör" riskerar forskare att missa upplevelser av en annan karaktär (Dax 2023: 2).

Det råder ännu osäkerhet kring hur stor roll den subjektiva mystiska upplevelsen spelar. Den neurobiologiska forskningen utforskar till exempel hypotesen att de hjärnrelaterade förändringarna ligger till grund för de positiva förändringarna, vilket då eventuellt skulle kunna gå att separera från de subjektiva upplevelserna (Olson 2018a). Biologiska och kontextuella faktorer är mycket troligt båda viktiga komponenter. Långsiktigt positiva konsekvenser efter en "mystisk upplevelse" har till exempel även visats korrelera med förmågan hos deltagaren att ge sig hän ("surrender") till upplevelsen (Aday et al., 2021: 426) liksom att deltagaren har "öppna förväntningar" (Haijen et al., 2018: 9). Med detta skrivet blir det relevant att fråga till vilken grad det är upplevelsen "i sig" som är av relevans för de positiva konsekvenserna, och till vilken grad det är förhållningssättet till upplevelsen (Dax 2023: 2), vilket även problematiseras i och med placeboeffekten i avsnitt 3.3.4.

Det råder delade meningar om mysticismens plats och betydelse i den psykedeliska vetenskapen. Sanders & Zijlmans (2021) kritiserar fokuset på de mystiska upplevelserna och uppmanar forskare att "avmystifiera" den psykedeliska forskningen, då de menar att dessa begrepp riskerar drar ner den akademiska nivån och göra ämnet "flummigt". Meningarna om att avmystifiera

forskningen går dock skilda vägar. Som svar till detta lyfter Brecksema & van Elk (2021) att den mystiska upplevelsen är en väsentlig del av att arbeta med psykedelika och genom att "avmystifiera" forskningen riskerar den att gå miste om en av grundkomponenterna till värdet i psykedelia. Att slänga ut barnet med badvattnet. Brecksema & van Elk uppmanar istället forskare att: *"När det gäller psykedelisk forskning borde dess mångfacetterade karaktär, komplexitet, kontextualitet och pluralitet påminna oss om att "inte allt som räknas kan räknas, och inte allt som kan räknas, räknas. Och att vi inom psykedelisk vetenskap borde lära oss att arbeta med konstigheter."* (Brecksema & van Elk, 2021: 1473). Med andra ord menas att den "mystiska" aspekten inom fältet behöver tas till beaktning eftersom aspekten skildrar komplexiteten och djupet inom forskningsfältet (Mosurinjohn et al., 2023: 06).

Faktumet att dessa upplevelser tar större plats i forskningen tycker vi är intressant, då nya redskap blir tvungna att hittas för att arbeta med komplexitet i förhållande till välmående, något som vi ser att fältet för det sociala arbetet också har intresse av. Stegen mot en evidensbaserad praxis som även kan inkludera de komplicerade och djupgående ämnena om det obeskrivliga kan ge inspiration till att även kunna ta sig an den komplexa verkligheten i det sociala arbetet.

3.4.3. Socialt arbete och det biomedicinska perspektivet

Sedan den tidiga forskningen under 1900-talet har psykedelia medikaliserats. Psykedelia beskrivs som *medicin* och talas därmed om inom den medicinska diskursen, något som i sig ifrågasätts (Andrews & Wright 2022: 6). Luz lyfter fram att utifrån en positivistisk eller biomedicinsk tradition kopplat till begreppet läkning, anses det vara av vikt att ställa diagnoser och identifiera symtom för att därefter hitta (gärna effektiva) lösningar på de identifierade symptomen. Läkning beskrivs med andra ord som linjär (Luz 2023: 728). Behandling med ett medicinskt preparat sker i sin tur utifrån ett syfte att bidra med symtomlindring och förbättringen anses bero på att det skett en förändring i den biokemiska strukturen. En förändrad biokemisk struktur anses därmed vara det som bidrar till en förändring av tankemönster, förhållningssätt och därmed beteende (Muraresku 2020: 81). Medikalisering innebär att det är externa medel eller preparat, i detta fall psykedelia, som kan beskrivas som "lösningen på problemet" (ex. depression, ätstörningar, missbruk) (Osterhold & Fernandes-Osterhold 2023: 651). Att problem

menas kunna lösas på detta sätt bygger på ett rationellt tankesätt där olika faktorer (och relationer där emellan) anses kunna skiljas från varandra och förklaras. Till exempel föreligger det ett ontologiskt antagande att det är möjligt att förklara hur verkligheten är beskaffad genom logik och kausalitet. Med andra ord anses det därmed kunna förklaras vad det är som bidrar till ett visst resultat (Williams et al., 2022: 512).

Det biomedicinska perspektivet har kritiserats under lång tid när det kommer till det sociala arbetet för att behandla sociala problem som medicinska åkommor (Bergmark 2012: 237; Handerer et al., 2021: 49; Ona 2022: 6). Psykedeliska preparats unika karaktär skiljer sig däremot drastiskt från andra typer av mediciner inom psykiatrin på grund av att de framkallar upplevelser som inte kan liknas med andra preparat. Hypotesen kring de subjektiva upplevelsernas signifikans gör att psykedelia har en fundamentalt annorlunda ingång i den biomedicinska världen. Istället för att verka symtomlindrande så används psykedelia för att framkalla en upplevelse där individen möter sina tankar och känslor och beskrivs även förstärka medvetandet (Andrews & Wright 2022: 4; Hartogsohn 2018: s.2). Hartogsohn skriver *“SSRI-terapi, hävdas fungera genom att minska emotionell volym, vilket gör upplevelser mer uthärdliga, medan psykedelisk terapi fungerar genom att förstärka känslomässiga volym och kräver att patienterna "möter sina demoner".”* (Hartogsohn 2018: s.2). Denna nya ingång, som i sig ifrågasätter pelarna som det biomedicinska perspektivet står på, har föreslagits kunna utmana detta perspektiv (Hoffman 1980: 17; Ona 2022: 6; Olson 2021b: 413). Vi vill här förtydliga bryggan till de hälsoproblem som det sociala arbetet rör, inkluderande depression, ångest, ensamhet och beroende där det linjära, medicinska perspektivet kan ifrågasättas. Många av dessa problem kan inte endast härledas till biologi och hjärnfunktion, utan istället menas det att djupgående tankemönster och beteenden samt sociala omständigheter behöver tas i beaktning. Möjligheten lyfts fram för medicin att användas för att hjälpa människor komma i kontakt med dessa omständigheter, inkluderande beteende, känslor och insikter, istället för att dämpa symptom. I förhållande till detta ser vissa psykedelika som en brygga mellan det biomedicinska perspektivet och ett nytt paradig (Ona 2022: 6; Olson 2021b: 414).

Huruvida den positivistiska traditionen är mest lämpad inom den psykedeliska forskningen är dock något som har ifrågasatts (Luz 2023: 728-729). Detta för att användandet av psykedelia terapeutiskt beskrivs som ett nytt paradig inom behandling (Hutchison & Bressi 2021: 359,

360). Hutchison och Bressi (2021: 359) beskriver att psykedelisk-terapi *“demand new conceptual models that reconsider the therapeutic potential of these recreational substances, and challenge existing models of medication-assisted treatment”*. Att metoderna för forskning och terapi inom just det här fältet skulle frångå den standard som gäller vid andra preparat är dock något som i sig ifrågasätts (Butler 2022: 3052).

En relevant dimension som vi vill belysa i diskussionen om medikalisering och dess relevans för socialt arbete är perspektivet på patientens egenmakt och delaktighet i vården. I den pågående diskussionen om medikalisering betonas hur patienter riskerar bli passiva mottagare av medicinska behandlingar (Kaczmarek 2019: 120; Rose 2016: 97). Inom det sociala arbetet betonas ofta vikten av att stärka individens egenmakt och främja deras delaktighet i beslutsprocesser som påverkar deras liv. Detta ser vi lyfts i förhållande till den psykedeliska forskningen, som betonar individens inre resurser samt delaktighet i planerandet av interventionen. Medikalisering innebär ofta en överföring av ansvar från individen till medicinska experter och institutioner. Psykedeliskt assisterad terapi betonas dock också individens ansvar för sin egen läkningsprocess och personliga tillväxt.

3.4.4. Traditionellt, kulturellt och ideologiskt perspektiv

Historiskt sett har psykedelia använts ritualistiskt och ceremoniellt inom äldre kulturer för att uppnå läkning (Lutz 2023: 717, 720), vid initiering eller för att fira (Didier et al., 2018: 756-760). Det har även använts för att uppleva världen utifrån *“Gudarnas perspektiv”* (Muraresku 2020: 217), för att kontakta andevärlden (ibid: 213, 255, 281), hämta kunskap från andra dimensioner (ibid: 207, 281) och för att uppleva eller motverka döden (ibid: 177, 204, 214). Svampceremonier i Sydamerika hålls traditionellt hemma hos schamaner eller *”visa äldre”*. Ceremonierna hålls nattetid för att minimera distraktioner och intensifiera koncentrationen på upplevelsen (Guzman, G. 2008: 409). För de gamla grekerna och gnosticisterna var psykedelia endast till för ett fåtal utvalda, de som ansågs *“spirituellt mogna”* (Muraresku 2020: 295). En skillnad från det moderna förhållningssättet är att psykedelia i de äldre traditionerna inte uppfattas som en *“drog”* eller *“psykoaktiv substans”*, utan som ett medel för andliga syften (Muraresku 2020: 81; Williams et al., 2022: 510). Upplevelsen av psykedelia beskrivs därmed

som något annat än hallucinationer eller en förändrad biokemisk struktur. Det beskrivs istället som en “portal” till kunskap om den inre och yttre verkligheten (Barnard 2017: 231; Gordon 2022: 19). Användandet har idag förändrats från något “heligt” till “medicinskt” (Devenot et al., 2022: 480). Stora forskare under den tidigare epoken av psykedelisk forskning lyfter att svampceremonier i Sydamerika blivit starkt influerade av katolicismen efter århundraden av kolonialisering. De senaste fem decennierna har även förändrat kulturen ytterligare genom den psykedeliska turismen och personer som använder droger för nöjesändamål/rekreation (Guzman 2008:409). En likhet mellan det traditionella och biomedicinska användandet är dock att psykedelia inte anses kunna användas av “alla”, men likt nämnt undersöks inom den kliniska forskningen vilka grupper som bör uteslutas.

Inom äldre traditioner används inte heller begreppet psykedelia. Preparaten kallas istället för *spirit-*, *sacred-*, eller *traditional medicine* (ande-, helig- eller traditionell medicin) (Celidwen et al., 2023: 3). Andra sätt att se på användandet av psykedelia, på kunskap och vad det innebär att “bli läkt” skildras därmed (Carhart-Harris et al., 2018: 725; Close et al., 2021: 1-2; Luz 2023: 728-729). Ordet psykedelia (som nämnt betyder att “manifestera sinnet”) menas grundas på ett individualistiskt, västerländskt, tankesätt som inte förknippas med samma kulturella och religiösa innebörd (Celidwen et al., 2023: 3). Ontologiskt skiljer sig även den västerländska uppfattningen om verkligheten från den hos många urbefolkningar. Inom dessa kulturer hittas nämligen inte samma absoluta sätt att se på verkligheten. Det vill säga, verkligheten anses inte kunna förklaras eller förstås på samma sätt som den anses inom den västerländska (Williams et al., 2022: 509).

Inom de äldre kulturerna var även människors identitet och “ande” mycket mer sammankopplade till landet, till naturen och andra människor (Williams et al., 2022: 511). Det skildras ett relationellt perspektiv (Celidwen et al., 2023: 2-3; Williams et al., 2022: 512) till verklighetens beskaffenhet och det anses positivt att vårda relationerna till andra och naturen. Kunskap menas även kunna hämtas från till exempel berg och växter, vilket är ett epistemologiskt tankesätt som inte funnits på samma sätt i det moderna västerländska (Williams et al., 2022: 509-510, 514).

Detta kan kopplas till den nutida forskningen eftersom studier på Ayahuasca (DMT) visar att de som konsumerat preparatet kan få en upplevelse av att kommunicera med entiteter från den spirituella världen och att den kunskap som personen hämtar är den som i sin tur kommer bidra till läkning (Luz 2023: 728). Läkning blir ur detta perspektiv endast möjligt om personen

anammar en upplevelse av att vara en del av en helhet, av naturen eller “något större”. Det menas även att verklig läkning kommer från att personens själ, kropp och sinne kan integreras och bildas till en helhet (Celidwen et al., 2023: 2-3; Luz 2023: 728). Läkning beskrivs därmed ske genom den transcendentala upplevelsen (Muraresku 2020: 81) eller genom att personen, med hjälp av psykedelia, kan komma till insikt kring vad som beskrivs som “grundorsaken” till sina problem (Ledwos et al., 2023: 7). Perspektivet att människor är sammankopplade med “livet”, naturen och med andra människor skildras därmed som av stor relevans inom de äldre kulturerna.

Ur ett biomedicinskt perspektiv förespråkas istället användandet av psykedelia tillsammans med psykoterapi vilket kan beskrivas som ett mer individualistiskt sätt att använda preparaten (Devenot et al., 2022: 486). Detta för att kunskap i sådant fall menas hämtas från individen, medan det ur de äldre traditionerna skildras ett mer relationellt perspektiv eller ett inhämtande av kunskap från externa källor via medicinen (Williams et al., 2022: 512). De traditionella perspektiven kan till exempel förstås utifrån ett monistiskt eller dualistiskt perspektiv. Det förstnämnda syftar till att allt, inklusive medvetandet, är en fundamental enhet. Detta perspektiv kan förstås genom att det förändrade medvetandetillstånd som ges av psykedeliska ses som en manifestation av en underliggande, enhetlig verklighet (Barnard 2017: 231; Gordon 2022: 19; Muraresku 2020: 81). Dualismen syftar till att verkligheten består av två fundamentala principer, såsom kropp och själ, eller det materiella och det spirituella. Psykedeliska kan utifrån detta perspektiv förstås som en brygga mellan de två fundamentala verkligheterna (Barnard 2017: 231; Gordon 2022: 19). I relation till användandet av psykedeliska preparat utmanas även tankesättet inom det biomedicinska perspektivet eftersom upplevelserna som rapporteras när människor är påverkade av preparaten går emot tankesättet om den “objektiva verkligheten” (Hoffman 1980: 17). Till exempel har det rapporterats att människor upplever sig kunna identifiera sig med djur eller växter, vilket de tidigare inte har gjort. Minnen från “tidigare liv” eller från deras förfäder har även rapporterats (ibid).

Det biomedicinska perspektivet, likt nämnt, handlar om att identifiera biologiska eller psykologiska problem (Luz 2023: 728). Detta så att inblandade faktorer skall kunna särskiljas, något som i sin tur leder till möjligheten att förklara de kausala relationerna däremellan (Williams et al., 2022: 512). Detta kan istället förstås utifrån till exempel ett materialistiskt eller

idealistiskt perspektiv, där läkning kan, mer eller mindre, reduceras till fysiska processer och strukturer eller en produkt av det mänskliga sinnet. Ett perspektiv på verkligheten som möjlig att separera och förklara skildras därmed (ibid). I båda perspektiven handlar det om att förstå händelserna i förhållande till ett sammanhang, men hur sammanhangen ska tolkas skiljs åt.

På grund av dessa ontologiska och epistemologiska skillnader har det skildrats meningsskiljaktigheter (sedan 1950-talet) kring huruvida den spirituella aspekten av psykedelia kan anpassas till den västerländska kulturen. Detta för att det saknas en liknande kontakt med naturen, det shamanistiska (traditionellt andlig och medicinsk läkning) perspektivet att se på verkligheten och uppfattningen kring vad som kan kallas för "Gud" (Lee & Shain 1985: XXI). Ett exempel på detta är från Mexico, där psilocybinsvampar först blev upptäckt av den moderna väst. Svamparna hade traditionellt endast använts i ceremoniella sammanhang där det skett med guidning av de visa och äldre. När hippiekulturen i USA först kom i kontakt med denna "sinnes-manifesterande" substans berättar medicinkvinnan Maria Sabina att hon aldrig tidigare varit med om att svampen tagits på ett så respektlöst vis *bara* för att ha en spirituell upplevelse (Lutkajtis 2020: 126).

Eftersom förhållningssättet skiljer sig åt förespråkas därmed att den västerländska forskningen inom fältet skall bedrivas med beaktning till de äldre traditionernas kunskap (Celidwen et al., 2023: 4-5). Att forskningen inte bedrivs utifrån den äldre kunskapen kopplas i sin tur delvis till koloniseringen (Williams et al., 2022: 508) och att inte använda kunskapen från urbefolkningen kallar författarna för "biokolonialism" (ibid: 520). Vissa menar att den äldre kunskapen anses som mindre tillförlitlig än den västerländska på grund av den europeiska och kristna koloniseringen av Amerika, och tanken om att kunskapen som fanns hos urbefolkningen var mer "primitiv" (Mosurinjohn et al., 2023: 05-06). Mycket av den traditionella kunskapen får inte plats utifrån den moderna vetenskapens utvecklade metod för att säkerställa sanning. Detta kan ses som ett etiskt och vetenskapligt dilemma, hur kultur och tradition respekteras samtidigt som vetenskaplig standard upprätthålls.

De äldre kulturernas syn på människans sammankoppling med naturen, andra människor och den andliga dimensionen ser vi betonar ett relationellt perspektiv. Socialt arbete, som ofta värdesätter helhetssyn och betonar betydelsen av relationer, kan dra nytta av dessa traditionella perspektiv. Det lyfter även en debatt om att respektera och ta hänsyn till kulturella dimensioner, där en

kulturell kompetens betonas. Vi ser att det kan tillföra element till en diskussion som fokuserar på relationer och helhet.

3.4.5. Sammanfattning

Olika ontologiska perspektiv kan uppfattas i den psykedeliska forskningen. Det finns ett unikt möte mellan det biomedicinska och det andliga i och med de terapeutiska effekterna, det traditionella användandet och de subjektiva mystiska upplevelserna kopplade till psykedelia. Inom psykedelisk forskning betonas potentialen för de subjektiva mystiska upplevelserna att mediera terapeutiska effekter.

Psykedelisk-assisterad terapi diskuteras även i förhållande till det biomedicinska perspektivet och det sociala arbetet. Det betonas att psykedelia utmanar det rådande synsättet på läkning och att dess unika karaktär kan fungera som en brygga mellan olika förhållningssätt till behandling. Frågan om den positivistiska traditionen är lämplig inom psykedelisk forskning ifrågasätts, och det argumenteras för att nya modeller krävs för att förstå och använda psykedelisk terapi inom det rådande hälso- och sjukvårdssystemet.

Slutligen diskuteras traditionella, kulturella och ideologiska perspektiv på psykedelia. Historiskt har dessa ämnen använts ritualistiskt för läkning och kontakt med det andliga. Skillnader i synen på verkligheten och kunskapen mellan västerländska och äldre kulturer betonas och det etiska dilemmat kring att förena traditionell kunskap med modern vetenskap diskuteras.

4. Diskussion

För det praktiska fältet inom hälso- och sjukvården och det sociala arbetet kan den psykedeliskt assisterade terapin tyckas ligga långt bort. Somliga menar att tillgängligheten och kostnaden för

psykedelisk-assisterad terapi kommer att liknas med redan existerande terapier (Hutchison, & Bressi 2021: 364). Andra lyfter att kombinationen av preparat och terapi kan vara för kostsam eftersom det långa doseringstillfället tillsammans med förberedelse- och integrationsessioner kräver många timmar. Det ifrågasätts därför om metoden kan implementeras, kommer prioriteras och faktiskt bli tillgänglig för de som söker hjälp i ett resursfattigt välfärdssystem (Azevedo et al., 2023: 10). Men oavsett om implementering ligger nära, eller överhuvudtaget kommer att ske, så ser vi en intressant diskurs kring terapeutiska behandlingsinterventioner och de medicinska preparatens roll.

Diskursen kring terapeutiska behandlingsinterventioner och medicinska preparats roll i hanteringen av mentala hälsoproblem kräver en nyanserad betraktelse av flera dimensioner. För att navigera balansen mellan medikalisering och övermedikalisering föreslår Kaczmarek, ett vägledande ramverk för reflektion (Kaczmarek 2019: 127). För det första är det avgörande att ifrågasätta om det identifierade tillståndet verkligen är ett problem eller om det möjligen är resultatet av sociala förväntningar snarare än en rent biologisk orsak. Här måste vi noga överväga samhällseliga normer och deras inflytande på problemdefinitionen. Vidare rör frågorna om medicin är det mest adekvata sättet att förstå och behandla problemet i fråga. Han uppmanar att utforska alternativa, icke-medicinska perspektiv som kan bidra till en djupare förståelse av problemet och dess rötter. När vi överväger medicinska preparat som en intervention måste vi noggrant bedöma deras effektivitet och säkerhet. Är medicinering verkligen den mest effektiva och säkra lösningen, eller finns det icke-medicinska alternativ som kan vara lika eller mer gynnsamma? (Kaczmarek 2019: 127). Detta innefattar en vägning av fördelar gentemot risker för att säkerställa att medicinska åtgärder inte orsakar mer skada än nytta.

När det gäller medicinska preparat som behandling för psykosociala problem, särskilt inom området missbruk, framhäver Bergmark (2012: 238) att dessa bör ses som ett komplement till psykosocial behandling. Psykedelisk vetenskap stödjer detta perspektiv genom att belysa både omständigheterna och de subjektiva upplevelsernas avgörande betydelse. I resultatet betonats även vikten av att medicinska preparat kombineras med rätt typ av terapeutisk intervention (Nielson & Guss 2018: 65; Rose 2016: 98; Sloshower et al., 2020: 13). Detta understryker vikten av en integrerad behandlingsstrategi som adresserar både biologiska och psykosociala aspekter. Bergmark menar att interventioner som tagits fram för forskning på patologiska processer eller

andra "biologiska tillkortakommanden" även används för problem av psykosocial karaktär, där modellen inte varit lika framgångsrik (Bergmark 2012: 233), vilket även blir tydligt i och med de utmaningar den psykedeliska forskningen stött på.

För att göra diskussionen ännu mer relevant för samhället som helhet är det avgörande att synliggöra de sociala faktorerna i statistiken om mental ohälsa (Handerer et al., 2021:49). Att förstå hur ensamhet och tillgång till socialt stöd påverkar mentalt välbefinnande är avgörande för att utforma effektiva interventioner och undvika övermedikalisering (Wang et al., 2018:1). Det understryker behovet av att inte bara behandla symptom biologiskt utan också att adressera de underliggande sociala faktorerna för att främja långsiktig hälsa och välbefinnande. Slutligen, i ljuset av denna diskussion, blir det uppenbart att en holistisk syn på mental hälsa är nödvändig. Att integrera biologiska, psykologiska och sociala perspektiv i behandlingsstrategier kan öppna dörren för mer effektiva och individualiserade interventioner, och undvika en snäv överdriven tillit på medicinska preparat som ensam lösning (Hutchison & Bressi 2021: 359).

En annan aspekt som detta forskningsfält skapar diskussion kring är behovet av att förstå och integrera andliga och existentiella aspekter i förhållande till psykisk ohälsa (Griffith et al., 2008). Psykedelika kan väcka en central fråga om hur kopplingen till världen påverkar välbefinnandet och initiera en debatt relevant för det sociala arbetet. Inom det sociala arbetet har den existentiella och andliga aspekten av denna fråga utforskats under hundratals år med avstamp i filantropin, som kan ses vara det sociala arbetets ursprung. Samtal med spirituella vägledare som till exempel präster eller diakoner, behandlingsprogrammen AA (anonyma alkoholister), NA (anonyma narkomaner) och de andra 12-steps programmen är andra exempel på hur andlighet har präglat det sociala arbetets praktik. En kärna i 12-steps programmen är att överlämna sig själv till en högre makt (som personen själv uppfattar den högre makten) för att minska lidandet, finna styrka och vägledning (AA, 2023). Ett perspektiv att förstå psykisk ohälsa är därmed utifrån hur människor upplever sig själva i förhållande till sin omgivning och sin existentiella verklighet. Att söka mening genom naturen eller en "högre makt" har varit ett sätt för människor att känna samhörighet och hopp i en annars främmande verklighet.

Den spirituella signifikansen för socialt arbete kan ses genom en förståelse för de potentiellt positiva effekterna av psykedeliska upplevelser för individens välmående. Psykedelika främjar

upplevelser av mening, sammanhang, empati, kontakt med omvärlden och självacceptans (Barrett & Griffiths 2018:14, 396; Johnson et al. 2019: 84-85). Dessa element är starkt korrelerade med de behov som ofta saknas hos människor i utanförskap eller med psykisk ohälsa. Det sociala arbetet kan dra nytta av att utforska och integrera sådana insikter i sitt tillvägagångssätt för att möta behoven hos människorna de bemöter. Huruvida psykedelia kommer att vara inblandat när sådana behov skall tillgodoses återstår att se. Vi ser dock en möjlighet för att psykedelia kan bidra med att öppna upp för diskussioner om andlighet och individens inre från ett forskningsperspektiv, för att skapa meningsfulla förändringar och söka innovativa metoder. Att öppna upp för sådana samtal kan på sikt även främja en bredare syn på socialt stöd och rehabilitering.

Den psykedeliska forskningen kan därmed skrivas kunna kopplas till ett skildrande behov av "mening", en önskad känsla av tillhörighet och medvetenhet inför sig själv och sina beteenden. Samhället, eller världen som vi lever i, beskrivs av många som en värld i kris. Andra skriver att metoderna som redan finns inte är tillräckliga för att möta behovet hos de som är i behov av hjälp (Rajwani 2022: 36-38). Att innovativa och kontroversiella metoder då växer fram är ingenting nytt. I april 2008 uttryckte Hoffman, som först syntetiserade LSD (Hoffman 1980: 47), en oro för den globala miljöförstörelsen och ur denna kontext beskrivs psykedelia som ett medel till förändring av det kollektiva medvetandet. Han uttryckte att människor kan visa en större omtanke till naturen om de är kopplade till vad han kallar för den "spirituella essensen" (Muraresku 2020: 81). Det vill säga vad som beskrivs som en verklighet och även ett slags "mål". Ideologiska tankar om behovet av förändring liksom möjligheten till förändring skildras därmed utifrån användandet av psykedelia och har gjort sedan de studierna på 1950-talet (Lee & Shain 1985).

Att detta anses intressant kan kopplas till debatten kring vilken kunskap som forskningen bör präglas av och utmanandet av det västerländska tankesättet kring verklighetens beskaffenhet. Perspektiv har skildrats som menar att den västerländska forskningen skulle kunna gynnas av att använda kunskap från andra discipliner och kulturer (Mosurinjohn et al., 2023: 3). Det ifrågasätts även om det är just västerländska forskare, istället för till exempel shamaner eller andra viktiga personer för urbefolkningen, som ska tala för och om preparaten (Williams et al., 2022: 519). Detta föranleder till frågan: *Vem bestämmer vilken kunskap och sanning som är den rätta, och på*

vilka premisser? Den psykedeliska forskningen utmanar uppfattningen kring *vad evidens, sanning och kunskap faktiskt är*, vilket tolkas som relevant för det sociala arbetet eftersom det sociala arbetets metoder bygger på vad som uppfattas eller betecknas som evidens. Innebörden av evidens tolkas i sin tur inte kunna särskiljas från vad som uppfattas som kunskap och sanning.

I relation till det sociala arbetet väcks även frågor som hur ny, eller annan, kunskap ska integreras och bli praktiskt användbar. Frågor om implementeringen av psykedeliska substanser i ett behandlingsinriktat eller terapeutiskt arbete blir därmed relevanta. Socialstyrelsen skriver att det i regel tar två till fyra år att implementera nya metoder inom hälso- och sjukvården, det sociala arbetet och inom brottsförebyggande arbete (Socialstyrelsen 2019). För att nya metoder skall implementeras krävs även att det *anses finnas ett behov* av de nya metoderna och att det finns nödvändiga resurser (som exempelvis utbildning) för att metoden skall kunna implementeras. Finansiering av resurser blir ur kontexten relevant. För att en ny metod ska implementeras krävs även att kärnkomponenter inom metoden behöver urskiljas. För att metoden slutligen skall anses som implementerad bör dessa kärnkomponenter anses ha följts på ett korrekt sätt under en viss tidsperiod (ibid). Motiveringen till existensen av ett behov av metoder där psykedelia integreras kan hittas i potentialen som dokumenterats för användningen av psykedelia kopplat till framförallt missbruk och behandlingsresistent depression (Carhart-Harris et al., 2016; Johnson et al., 2014; Ross et al., 2016). Att det råder ontologiska och epistemologiska meningsskiljaktigheter inom fältet tolkas sedan vara en av de bidragande orsakerna till avsaknaden av konsensus kring vilka kärnkomponenter som metoden bör innefatta. Saknas dessa kärnkomponenter kan metoden därmed inte anses som lämplig att för tillfället implementeras.

En fråga som tidigare lyfts är hur terapeuter och forskare bör förhålla sig till de psykedeliska upplevelserna; bland annat huruvida de berättade upplevelserna kan förstås som sanning eller illusion (Feduccia et al., 2023: 170). Detta kan i sin tur kopplas till behovet av utbildning för de som skall arbeta som terapeuter (Nielson & Guss 2018). Vilka emotionella och formella krav ställer detta i sin tur på de som arbetar? Och hur skall teapeuterna tränas i att kunna bistå stöd och integrering när upplevelserna som beskrivs är bortom vad som, tidigare eller i västvärlden, har uppfattats som verklighet?

Det återstår att se hur regleringar kommer att formas kring psykedelia och vilket resultat de förändrade regleringarna i olika länder (Barnett et al., 2022: 103473; BBC 2023, Bender &

Hellerstein 2022: 1908; UNOCD 2023: 30, 34) kommer att leda till. I likhet med Hutchison och Bressi (2021: 364) anses dock att de förändrade regleringarna och implementeringen i andra länder innebär ett ökat behov av utbildning och medvetenhet kring preparatens kraftfulla effekter för de som arbetar inom det sociala arbetet. Psykologi, psykiatri och biomedicin är de fält som först lyft blicken för att inkludera detta fortfarande kontroversiella ämne. Det sociala arbetet som jobbar sida vid sida med dessa fält kommer troligen att påverkas allt eftersom att fältet växer. Expertis om vad dessa preparat är, deras risker och terapeutiska potential kan komma att bli relevant för socialarbetare inom en viss framtid. Ett ytterligare argument för behovet av utbildning är att det skrivits att det sociala arbetet har stora utmaningar med handlingsplaner för komplexa problem (Andrews & Wright, 2022: 2). Eftersom ämnet även uppmärksammats inom den svenska akademiska sfären (Karolinska institutet 2023; Lunds universitet 2023) så kan vi anta att den psykedeliska vetenskapen kommer att växa i intresse och att relevant kunskap om psykedelia och dess effekter är högst relevanta för socialarbetare. Genom tolkningen utifrån resultaten, och faktumet att det är en lång väg kvar för att metoden ska implementeras i Sverige, så ser vi framförallt en relevans för de som arbetar inom missbruks- och ungdomsvården eftersom det finns en stor sannolikhet att möta individer som haft upplevelser av psykedelika eller som har funderingar kring ämnet. Utbildning skulle dock även kunna vara relevant för till exempel fältarbetare, kuratorer, behandlingsassistenter, boendestödjare eller andra som arbetar inom området. Då detta ämne är präglad av stigma och fördomar är det mycket viktigt att socialarbetare känner till nyanserna av dessa preparat, för att kunna bemöta ungdomar och vuxna utifrån en mer nyanserad förförståelse. Detta görs utifrån tolkningen att de som arbetar inom det sociala arbetet inte kan förhindra att psykedelia konsumeras, varken i Sverige eller i ett annat land. Åsikten är därmed att fokuset behöver vara på ett hjälpsamt bemötande snarare än på fördömande. En kritik mot ett sådant bemötande skulle kunna vara att olagliga preparat förespråkas om handlingen inte bemöts som ett brott, samtidigt kan effektiviteten av ett sådant bemötande även ifrågasättas. Att känna till både riskerna och möjligheterna med psykedelia resulterar i att klienter kan bli bemötta på ett så hjälpsamt vis som möjligt. Psykedelia är i nuläget olagligt i Sverige, men något som önskas framhävas är en tankeställare kring hur hjälpsamt det är att bemöta en människa, som kanske bara söker mening, på ett fördömande sätt? Trots ovissheten kring praktikens framtida utformning är tolkningen sådan att populariteten och återkomsten av psykedelia kan ha något att säga om vad det är som människor önskar och

behöver. Tolkningen är därmed att en förändring förespråkas inom det sociala arbetet, men även kollektivt, och beroende på hur den psykedeliska vetenskapen utvecklas kommer möjligtvis detta fält bli en del av den förändringen. Av detta skäl anses det av relevans att de olika ontologiska och epistemologiska perspektiven inom fältet, risker, etiska dilemman och kritik har lyfts fram. I enlighet med vår förståelse önskar bidraget från denna litteraturstudie vara att debatten sker nyanserat och med hänsyn till ämnets komplexitet. Bidraget från denna diskussion önskas sedan vara en tankeställare kring vad det är som resultaten faktiskt säger, och vad det är som kan tolkas in i det som skrivs.

5. Slutsatser

5.1 Förslag på vidare forskning i relation till socialt arbete

I kommande forskning anser vi att det vore av intresse att fokusera på spiritualitetens betydelse inom socialt arbete och den potentiella roll som psykedeliska substanser kan spela inom detta

sammanhang. Spiritualitet och meningsfullhet är ett centralt tema inom den psykedeliska forskningen, men vilken plats har dessa aspekter i det moderna sociala arbetet? Vilken roll spelar meningsfulla och spirituella upplevelser i utsatta människors liv? Har andlighet en plats i det moderna sociala arbetet? Det finns idag en påtaglig kunskapslucka och ett behov av ytterligare forskning för att helt förstå dess omfattning och potentiella tillämpningar inom detta område.

När det gäller kopplingen mellan spiritualitet och användningen av psykedeliska substanser finns det en växande insikt om dess möjliga terapeutiska fördelar och hur dessa upplevelser kan påverka människors välmående. Detta öppnar upp för en fascinerande och relativt utforskad dynamik inom socialt arbete. Det skulle vara av intresse att se hur denna koppling kan informera och förbättra både praktiken och diskurserna inom socialt arbete. Framtida forskning på detta område kan därmed ge värdefulla insikter och vägledning för att främja det sociala arbetet. Vidare förespråkas även litteraturöversikter om preparaten som uteslutits ur denna studie, inklusive bland annat Ibogain vilket har visats verksamt för beroende även vid tyngre opiater (Didier et al., 2018), samt ketamin och MDMA som forskas på för bland annat depression, PTSD och relationsterapi (Reiff 2020). Diskussionen om ontologiska skillnader mellan de äldre kulturernas syn på verkligheten och den västerländska biomedicinska synen kan även informera forskning inom socialt arbete. Att vara medveten om och respektera dessa skillnader kan hjälpa forskare och praktiker att genomföra mer kulturellt känslig och kontextualiserad forskning.

5.2 Litteraturstudiens begränsningar

Denna litteraturstudie innehåller begränsningar utöver de som diskuterats i metodavsnittet. Inledningsvis bör fler relevanta böcker och källor skrivna på andra språk än engelska användas för att öka variationen av information presenterat i studien. För att öka variationen av information ytterligare kan det även ifrågasättas att vi, i denna litteraturstudie, använt vissa källor mer än andra. Detta tas upp som en begränsning eftersom detta sätt att använda källorna resulterar i att viss information framhävs mer än annan. Forskningsfältet hänvisas till som ungt, men mycket litteratur har ändå skrivits på ämnet som kunnat vara relevant att ha med. På grund av tidsbrist har vi dock behövt göra denna avgränsning.

En aspekt av den psykedeliska vetenskapen som vi ej tagit hänsyn till är även hur rekreationellt bruk i dagens samhälle påverkar diskursen om psykedelika. Det har nämnts att det finns en "hype" kring psykedelia och hur detta påverkas av det sociala och kulturella klimatet hade varit en relevant aspekt att ta i beaktning.

5.3 Slutsats

Syftet med litteraturöversikten är att *bidra med en övergripande sammanfattning för det växande forskningsområdet inom psykedelisk vetenskap och dess potentiella möjligheter för behandling.*

För att uppnå detta syfte och bidra med ökad teoretisk förståelse inom fältet har historiska, kulturella, samhällliga, metodologiska, ontologiska, epistemologiska och sociala aspekter presenterats utifrån olika perspektiv. Den integrativa litteraturöversikten bidrar till att skapa en bred överblick över detta mångfacetterade ämne. Genom denna översikt framkommer fyra väsentliga områden för fältet; (i) *Historisk bakgrund*, (ii) *Psykedeliskt assisterad terapi*, (iii) *Utmaningar och risker* samt (iv) *Ontologiska perspektiv; det biomedicinska möter det andliga.*

(i) Historien framstår som viktig för bidragandet av en övergripande sammanfattning för fältet för psykedelisk vetenskap. Historien framstår även som viktig då preparaten gått igenom en era av ogranskad forskning och kulturellt stigma, vilket fick forskningen att avta under mitten av 1900-talet. De senaste decennierna har forskningen återupptagits med stort intresse, dock präglas ännu fältet av stigma från den tidiga forskningen, dess associering till olika samhällsgrupper och klassificeringen av psykedelika som droger utan medicinskt eller terapeutiskt värde.

(ii) Detta område behandlar textens första forskningsfråga: *Vad säger forskningen om behandlingsmöjligheterna av psykedelisk-assisterad terapi?* Forskningen de senaste decennierna har fokuserat på utveckling av psykedeliskt assisterad terapi. Målgrupperna rör framförallt depression, ångest samt beroendesjukdomar. Bland de klassiska hallucinogena substanserna ligger fokus på psilocybin. Fokuset ligger på att integrera upplevelserna från de psykedeliska sessionerna i kombination med etablerade terapeutiska modeller. Dosering, sällskap och miljö/kontext är avgörande för önskade resultat, varpå försiktighet uppmanas. Mikrodosering har också blivit ett område av intresse inom fältet. Neurologisk forskning leder vägen för nya

upptäckter, samtidigt som ett överdrivet fokus på neurobiologi ifrågasätts, särskilt i förhållande till psykosociala problem. En teoretisk skiljeväg framkommer i och med detta där synen på medikalisering och behandlingsinterventioner diskuteras.

(iii) Detta område behandlar textens andra och tredje frågeställning: *Hur lyder kritiken som skildras inom forskningsfältet och vilka kunskapsluckor utmärks?* och *Vilka potentiella risker, utmaningar och etiska överväganden skildras inom forskningsfältet?* Litteraturen belyser att fältet ännu möter utmaningar. Bland dessa nämns bristfälliga urvalsprocesser, forskarnas partiska hållning, transparensbrist, en avsaknad av replikerbarhetsstandarder, problem kring placebokontroll och oklarhet om långsiktiga effekter och riskgrupper. Diskussionen inkluderar även hur de livsförändrande effekterna av psykedelia hanteras vid ökad tillgänglighet och vikten av ett etiskt förhållningssätt gentemot kulturer som traditionellt använt psykedelika, och hur sådan kunskap bör respekteras och integreras i modern forskning.

(iv) Detta område behandlar huvudsakligen textens fjärde forskningsfråga: *Vilka teman och mönster framkommer när man granskar den andliga aspekten inom den psykedeliska vetenskapen?* Ett intresseväckande område inom den psykedeliska forskningen är de ontologiska grunderna som utforskar hur psykedelika kan förstås i förhållande till de subjektiva upplevelserna. De mystiska upplevelserna, klassificerade bland annat av en känsla av upplösning av ego, enhet samt vördnad eller helighet, bidrar med en unik karaktär inom det medicinska fältet. Dessa perspektiv lyfter upp en diskurs inom hälso- och sjukvården som för samman det andliga och det biomedicinska där olika perspektiv på läkning presenteras.

Slutligen framkommer även mellan raderna en diskurs rörande medikalisering, där det biomedicinska paradigmet utmanas genom att psykedelisk forskning framhäver vikten av att integrera behandling i ett helhetsramverk. Det medicinska värdet lyfts fram som ett verktyg för att jobba med underliggande känslor och orsaker istället för symptomlindring, där de subjektiva upplevelserna spelar en avgörande roll, vilket skiljer sig drastiskt från andra typer av medicinska interventioner. Andlighet, existentialism, traditionella perspektiv och medicinska interventioner undersöks i förhållande till psykisk ohälsa.

Litteraturlista

Anonyma alkoholister (2023) *AA Tolv Steg för tillfrisknande*. <https://www.aa.se/aa-tolv-steg/>
(hämtad 2023-12-28)

- Aday J., Davis, A., Mitzkovitz, C., Bloesch, E., & Davoli, C. (2021) “Predicting Reactions to Psychedelic Drugs: A Systematic Review of States and Traits Related to Acute Drug Effects” *ACS pharmacology & translational science*, 4 (2), p.424-435 DOI: 10.1021/acspsci.1c00014
- Aday, J., Heifets, B., Pratscher, S., Bradley, E., Rosen, R., & Woolley, J. (2022) “Great Expectations: recommendations for improving the methodological rigor of psychedelic clinical trials.” *Psychopharmacology*, 239 (6), p.1989-2010 DOI: 10.1007/s00213-022-06123-7
- Acerio, V., Cribas, E., Browne, K., Rivellini, O., Burrell, J., O'Donnell, J., Das, S., Cullen, D. (2023) “Bedside to bench: the outlook for psychedelic research,” *Frontiers in pharmacology*, 14, pp. 1-29
- Amsterdam, J. van, Opperhuizen, A. and Brink, W. van den (2011) “Harm potential of magic mushroom use: A review,” *Regulatory toxicology and pharmacology*, 59(3), pp. 423–429.
- Anderson, T., Petranker R., Rosenbaum, D., Weissman, C. R., Dinh-Williams, L., Hui, K., Hapke, E., Farb, N. (2019) “Microdosing psychedelics: personality, mental health, and creativity differences in microdosers.” *Psychopharmacology*, 236 (2), pp.731-740
- Andrew, T., Wright, K. (2022) “The frontiers of new psychedelic therapies: A survey of sociological themes and issues.” *Sociology compass*, 16 (2), e12959
- Azevedo, N., Oliveira Da Silva, M., & Madeira, L. (2023) “Ethics of Psychedelic Use in Psychiatry and Beyond—Drawing upon Legal, Social and Clinical Challenges.” *Philosophies (Basel)*, 8 (5), p. 1-22 DOI: 10.3390/philosophies8050076
- Barnard, G.W. (2017) “Psi and Psychedelics; Meditation and Mysticism: Religion, Science, and Non-Ordinary States of Consciousness.” *Religious studies review*, 43 (3), p.225-233
- Barnett, B.S., Parker, S.E. and Weleff, J. (2022) “United States National Institutes of Health grant funding for psychedelic-assisted therapy clinical trials from 2006–2020,” *The International journal of drug policy*, 99, 103473. pp.1-4
- Barrett, F., and R. Griffiths, R. (2018) “Classic Hallucinogens and Mystical Experiences: Phenomenology and Neural Correlates.” *Behavioral Neurobiology of Psychedelic Drugs*, 36, pp. 393–430.
- BBC (2023) *Australia legalises psychedelics for mental health.*
<https://www.bbc.com/news/world-australia-66072427> (hämtad 2023-12-17)
- Bender, D. and Hellerstein, D.J. (2022) “Assessing the risk–benefit profile of classical psychedelics: a clinical review of second-wave psychedelic research,” *Psychopharmacology*, 239(6), pp. 1907–1932.

- Bergmark, A. (2012) "Om medikaliseringen av svensk missbrukarvård," *Socialvetenskaplig tidskrift*, 19(3-4), p. 232. DOI: 10.3384/SVT.2012.19.3-4.2449
- Bershad, A. (2023) "Psychedelic Microdosing: What Is It Good For?" *Biological psychiatry (1969)*, 94 (6), pp. 23-24
- Bildtgård, T. & Tielman, S. (2007). *Hur man gör litteraturöversikter*. Socialhögskolan i Stockholm
- Bogenschutz, M., Forcehimes, A., Pommy, J., Wilcox, C., Barbosa, P., & Strassman, R. (2015) "Psilocybin-assisted treatment for alcohol dependence: A proof-of-concept study," *Journal of psychopharmacology (Oxford)*, 29(3), pp. 289–299. DOI: 10.1177/0269881114565144
- Booth, A., Sutton, A., & Papaioannou, D., (2016) *Systematic Approaches to a Successful Literature Review*, SAGE Publications, 2nd edition, United Kingdom
- Breeksema, J., Niemeijer, A., Krediet, E., Vermetten, E., & Schoevers, R. (2020). "Psychedelic Treatments for Psychiatric Disorders: A Systematic Review and Thematic Synthesis of Patient Experiences in Qualitative Studies." *CNS Drugs*, 34(9), 925-946. DOI: 10.1007/s40263-020-00748-y
- Breeksema, J. and Van Elk, M.. 2021, "Working with Weirdness: A Response to "Moving Past Mysticism in Psychedelic Science",," *ACS Pharmacology & Translational Science*, 4(4), pp. 1471-1474. DOI: 10.1021/acsptsci.1c00149
- Bremner, R., Katati, N., Shergill, P., Erritzoe, D., & Carhart-Harris, R. (2023) "Case analysis of long-term negative psychological responses to psychedelics," *Scientific reports*, 13(1), 15998. DOI: 10.1038/s41598-023-41145-x
- Butler, M., Jelen, L., & Rucker, J. (2022) "Expectancy in placebo-controlled trials of psychedelics: if so, so what?" *Psychopharmacology*, 239 (10), p.3047-3055. DOI: 10.1007/s00213-022-06221-6
- Campbell, M. & Williams, M.T. (2021) "The Ethic of Access: An AIDS Activist Won Public Access to Experimental Therapies, and This Must Now Extend to Psychedelics for Mental Illness" *Frontiers in psychiatry*, 12 (680626), pp.1-5. DOI: 10.3389/fpsy.2021.680626
- Carbonaro, T., Bradstreet, M., Barrett, F., MacLean, K., Jesse, R., Johnson, M., & Griffiths, R. (2016) "Survey study of challenging experiences after ingesting psilocybin mushrooms: Acute and enduring positive and negative consequences." *Journal of psychopharmacology (Oxford)*, 30 (12), pp.1268-1278. DOI: 10.1177/0269881116662634
- Carhart-Harris, R., Erritzoe, D., Williams, T., Stone, J., Reed, L., Colasanti, A., . . . Nutt, D. (2012) "Neural correlates of the psychedelic state as determined by fMRI studies with

psilocybin,” *Proceedings of the National Academy of Sciences - PNAS*, 109(6), pp. 2138–2143. DOI: 10.1073/pnas.1119598109

Carhart-Harris, R., Bolstridge, M., Rucker, J., Day, C., Erritzoe, D., Kaelen, M., . . . Nutt, D. (2016) “Psilocybin with psychological support for treatment-resistant depression: an open-label feasibility study.” *Lancet Psychiatry*, 3, pp. 619–627. DOI: 10.1016/S2215-0366(16)30065-7

Carhart-Harris, R., Muthukumaraswamy, S., Roseman, L., Kaelen, M., Droog, W., Murphy, K., . . . Nutt, D. (2016b) “Neural correlates of the LSD experience revealed by multimodal neuroimaging,” *Proceedings of the National Academy of Sciences - PNAS*, 113(17), pp. 4853–4858. DOI: 10.1073/pnas.1518377113

Carhart-Harris, R.L. and Goodwin, G.M. (2017) “The Therapeutic Potential of Psychedelic Drugs: Past, Present, and Future,” *Neuropsychopharmacology (New York, N.Y.)*, 42(11), pp. 2105–2113. DOI: 10.1038/npp.2017.84

Carhart-Harris, R., Roseman, L., Haijen, E., Erritzoe, D., Watts, R., Branchi, I., & Kaelen, M. (2018) “Psychedelics and the essential importance of context.” *Journal of Psychopharmacol* 32 (7) pp. 725–731. DOI: 10.1177/0269881118754710

Carhart-Harris, R. L., Giribaldi, B., Watts, R., Baker-Jones, M., Murphy-Beiner, A., Murphy, R., et al. (2021). “Trial of psilocybin versus escitalopram for depression.” *New England Journal of Medicine*, 384(15), pp. 1402–1411.

Celidwen, Y., Redvers, N., Githaiga, C., Calambás, J., Añaños, K., Chindoy, M., Vitale, R., Rojas, J., Mondragón, D., Rosalío, Y., Sacbajá, A. (2023) “Ethical principles of traditional Indigenous medicine to guide western psychedelic research and practice,” *Lancet Regional Health - Americas (Online)*, 18, p. 100410. DOI: 10.1016/j.lana.2022.100410

Cherniak, A.D., Gruneau Brulin, J., Mikulincer, M., Östlund, S., Carhart-Harris R., & Granqvist, P., (2023) “Psychedelic Science of Spirituality and Religion: An Attachment-Informed Agenda Proposal,” *The International Journal for the Psychology of Religion*, 33(4), pp. 259-276,

Close, J., Bornemann, J., Piggin, M., Jayacodi, S., Luan, L., Carhart-Harris, R., & Spriggs, M. (2021) “Co-design of Guidance for Patient and Public Involvement in Psychedelic Research.” *Frontiers in psychiatry*, 12, pp.727496-727496. DOI: 10.3389/fpsy.2021.727496

Davis, A.K. Barrett F.S., May D.G., Cosimano M.P., Sepeda N.D., Johnson M.W., Finan P.H., Griffiths R.R. (2020) “Effects of Psilocybin-Assisted Therapy on Major Depressive Disorder: A Randomized Clinical Trial,” *JAMA Psychiatry*, 78(5), pp. 481-489.

Dax, O. (2023) “Negative mystical experiences: Why methods for determining mysticality of psychedelic experiences should not include measuring positivity of mood” *Journal of psychedelic studies*, pp. 1-3 DOI: 10.1556/2054.2023.00286

- Devenot, N., Conner, T., & Doyle, R. (2022) “Dark Side of the Shroom: Erasing Indigenous and Counterculture Wisdoms with Psychedelic Capitalism, and the Open Source Alternative: A Manifesto for Psychonauts.” *Anthropology of consciousness*, 33 (2), pp.476-505. DOI: 10.1111/anoc.12154
- Devenot, N., Seale-Feldman A., Smith E., Noorani T., Garcia-Romeu A., Johnson M.W (2022) “Psychedelic Identity Shift: A Critical Approach to Set And Setting” *Kennedy Institute of Ethics journal*, 32 (4), pp.359-399. DOI:10.1353/ken.2022.0022
- Didier, P., Ndoua, N. & Vaghar, K. (2018) “Bwiti, iboga, trance and healing in Gabon.” *Mental Health, Religion & Culture*, 21(8) pp. 755-762
- Dupuis, D. & Veissière, S. (2022) “Culture, context, and ethics in the therapeutic use of hallucinogens: Psychedelics as active super-placebos?” *Transcultural psychiatry*, 59 (5), pp.571-578 <https://doi-org.till.biblextern.sh.se/10.1177/13634615221131465>
- Earp, B. D & Yaden, D. B. (2021) “Culture, Context, and Community in Contemporary Psychedelic Research.” *Philosophy, psychiatry & psychology*, 28 (3), p.217-221. DOI: 10.1353/ppp.2021.0033
- Edelsohn, G. & Sisti, D. (2023) “Past Is Prologue: Ethical Issues in Pediatric Psychedelics Research and Treatment” *Johns Hopkins University Press, Perspectives in biology and medicine*, 66 (1), pp.129-144
- Eisner, B. & Cohen, S. (1958) “Psychotherapy with lysergic acid diethylamide.” *The Journal of Nervous and Mental Disease* 127(6), p 528-539.
- Eldén, S. (2020) *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*, Studentlitteratur AB: Lund
- Feduccia, A., Agin-Liebes, G., Price, C., Grinsell, N., Paradise, S., & Rabin, D. (2023) “The need for establishing best practices and gold standards in psychedelic medicine.” *Journal of affective disorders*, 332, pp.47-54. DOI: 10.1016/j.jad.2023.03.083
- Ferrari, H., Hunt, C., Harrysunker, A., Abbott, M. J., Beath, A. P., Einstein, A. A. (2019). “Self-Compassion Interventions and Psychosocial Outcomes: a Meta-Analysis of RCTs.” *Mindfulness*, 10(8), pp. 1455–1473.
- Foulis, S., Rigby, K., Loftus, A., Satchidanand, N., & Holmes, D. (2023) “Patient-centered addiction medicine: What patients say helps them the most in their recovery - the role of whole-person Healthcare and prayer in opioid addiction recovery,” *Current psychology (New Brunswick, N.J.)*, 42(22), pp. 19196–19207. DOI: 10.1007/s12144-022-03060-8

- Galvão-Coelho, N., Marx, W., Gonzalez, M., Sinclair, J., De Manincor, M., Perkins, D., & Sarris, J. (2021) “Classic serotonergic psychedelics for mood and depressive symptoms: a meta-analysis of mood disorder patients and healthy participants” *Psychopharmacology*, 238 (2), pp.341-354. DOI: 10.1007/s00213-020-05719-1
- Gasser, P., Holstein, D., Michel, Y., Doblin, R., Yazar-Klosinski, B., Passie, T., & Brenneisen, R. (2014) “Safety and efficacy of lysergic acid diethylamide-assisted psychotherapy for anxiety associated with life-threatening diseases.” *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 202, pp. 513–520. DOI: 10.1097/NMD.0000000000000113
- Gordon, E.C. (2022) “Trust and Psychedelic Moral Enhancement,” *Neuroethics*, 15(2), pp. Article 19. DOI: 10.1007/s12152-022-09497-9
- Griffiths, R. R., Richards, W. A., McCann, U., & Jesse, R. (2006). “Psilocybin can occasion mystical-type experiences having substantial and sustained personal meaning and spiritual significance.” *Psychopharmacology*, 187(3), pp. 268-283.
- Griffiths, R., Richards, W., Johnson, M., McCann, U., & Jesse, R. (2008) “Mystical-type experiences occasioned by psilocybin mediate the attribution of personal meaning and spiritual significance 14 months later.” *Journal of Psychopharmacology*, 22 (2008), pp. 621-632. DOI: 10.1177/0269881108094300
- Griffiths, R., Johnson, M., Carducci, M., Umbricht, A., Richards, W., Richards, B., Cosimano, M., Klinedinst, M. (2016) “Psilocybin produces substantial and sustained decreases in depression and anxiety in patients with life-threatening cancer: A randomized double-blind trial,” *Journal of psychopharmacology (Oxford)*, 30(12), pp. 1181–1197. DOI: 10.1177/0269881116675513
- Grob, C. S., Danforth, A. L., Chopra, G. S., Hagerty, M., McKay, C. R., Halberstadt, A. L., et al. (2011). “Pilot study of psilocybin treatment for anxiety in patients with advanced-stage cancer.” *Archives of General Psychiatry*, 68(1), pp. 71–78.
- Gukasyan, N. & Nayak S. M. (2022) “Psychedelics, placebo effects, and set and setting: Insights from common factors theory of psychotherapy” *Transcultural psychiatry*, 59 (5), pp.652-664
- Guzman, G. (2008) “Hallucinogenic Mushrooms in Mexico: An Overview,” *Economic botany*, 62(3), pp. 404–412.
- Haijen, E., Kaelen, M., Roseman, L., Timmermann, C., Kettner, H., Russ, S., Nutt, D., Daws, R., Hampshire, A., Lorenz., Carhart-Harris, R. (2018) “Predicting Responses to Psychedelics: A Prospective Study” *Frontiers in pharmacology*, 9, pp.897-897. DOI: 10.3389/fphar.2018.00897
- Halberstadt, A. L. (2015) “Recent advances in the neuropsychopharmacology of serotonergic hallucinogens” *Behavioural brain research*, 277, pp.99-120. DOI: 10.1016/j.bbr.2014.07.016

Hall, W. (2021) “The need for publicly funded research on therapeutic use of psychedelic drugs” *World psychiatry*, 20 (2), pp.197-198

Hall, W. (2022) “Why was early therapeutic research on psychedelic drugs abandoned?” *Psychological medicine*, 52(1), pp.26-31

Handerer, F., Kinderman, P., Timmermann, C., & Tai, S. (2021). ”How did mental health become so biomedical? The progressive erosion of social determinants in historical psychiatric admission registers.” *History of Psychiatry*, 32(1), pp. 37-51. DOI: 10.1177/0957154X20968522

Hartogsohn, I. (2016) “Set and setting, psychedelics and the placebo response: An extra-pharmacological perspective on psychopharmacology” *Journal of Psychopharmacology*, 30 (12), pp.1259-1267. DOI: 10.1177/0269881116677852

Hartogsohn, I. (2018) “The Meaning-Enhancing Properties of Psychedelics and Their Mediator Role in Psychedelic Therapy, Spirituality, and Creativity.” *Frontiers in Neuroscience*, 12, 129. DOI: 10.3389/fnins.2018.00129

Hendy, K. (2018). *Placebo problems: Boundary work in the psychedelic science renaissance*. In B. Labate, & C. Cavnar (Eds.), *Plant medicines, healing and psychedelic science*. Springer.

Hoffman, A. (1980) *LSD: My Problem Child*. MAPS (multidisciplinary association for psychedelic studies). United states of America

Honyiglo, E., Franchi, A., Cartiser, N., Bottinelli, C., Advenier, A., Bévalot, F., & Fanton, L. (2019) “Unpredictable Behavior Under the Influence of ‘Magic Mushrooms’: A Case Report and Review of the Literature,” *Journal of forensic sciences*, 64(4), pp. 1266–1270. DOI: 10.1111/1556-4029.13982

Hovmand, O., Poulsen, E., Arnfred, S., & Storebø, O. (2023) “Risk of bias in randomized clinical trials on psychedelic medicine: A systematic review.” *Journal of Psychopharmacology*, 37 (7), p.649-659. DOI: 10.1177/02698811231180276

Hutchison C., & Bressi, S. (2021) ”Social Work and Psychedelic-Assisted Therapies: Practice Considerations for Breakthrough Treatments” *Clinical Social Work Journal; New York*, 49(3), pp. 356-367. DOI: 10.1007/s10615-019-00743-x

Johansen, P. & Krebs, T. (2015) “Psychedelics not linked to mental health problems or suicidal behavior: A population study” *Journal of Psychopharmacology* 29 (3) p. 270–279. DOI: 10.1177/0269881114568039

Johnson, M., Garcia-Romeu, A., Cosimano, M., & Griffiths, R. (2014) “Pilot study of the 5-HT_{2A}R agonist psilocybin in the treatment of tobacco addiction,” *Journal of psychopharmacology (Oxford)*, 28(11), pp. 983–992. DOI: 10.1177/0269881114548296

- Johnson, M.W., Garcia-Romeu, A. and Griffiths, R.R. (2017) “Long-term follow-up of psilocybin-facilitated smoking cessation,” *Early childhood research quarterly*, 43(1), p. 55.
- Johnson, M., Griffiths, R., Hendricks, P., & Henningfield, J. (2018) “The abuse potential of medical psilocybin according to the 8 factors of the Controlled Substances Act” *Neuropharmacology*, 2018, Vol.142, p.143-166. DOI: 10.1016/j.neuropharm.2018.05.012
- Johnson, M., Hendricks, P., Barrett, F., & Griffiths, R. (2019) “Classic psychedelics: An integrative review of epidemiology, therapeutics, mystical experience, and brain network function,” *Pharmacology & therapeutics (Oxford)*, 197, pp. 83–102. DOI: 10.1016/j.pharmthera.2018.11.010
- Johnson, M.W. (2021) “Consciousness, Religion, and Gurus: Pitfalls of Psychedelic Medicine.” *ACS Pharmacology & Translational Science* 2021, 4(2), pp. 578-581
- Jones, R. (2022) “Secular Mysticism,” *Religions (Basel, Switzerland)*, 13(7), p. 650.
- Kaczmarek, E. (2019) “How to distinguish medicalization from over-medicalization?,” *Medicine, health care, and philosophy*, 22(1), pp. 119–128. DOI: 10.1007/s11019-018-9850-1
- Karolinska institutet (2023) *CAPSI*. <https://ki.se/cns/capsi> (hämtad 2023-11-06)
- Karolinska Institutet (2023). *PSIPET: Effekten av psilocybin på depressionssymptom och synaptisk densitet*.
https://ki.se/cns/psipet-effekten-av-psilocybin-pa-depressionssymptom-och-synaptisk-densitet?fbclid=IwAR1mY7y7ogrg04zQwWGwb9UnhZG3c5fO_OykPfMunBMwQyxNGSX4mYNw2Rg
 (hämtad 2023-12-08)
- Kuypers K., Ng L. Erritzoe D., Knudsen G., Nichols C., Nichols D., Pani L., Soula A., Nutt D. (2019) “Microdosing psychedelics: More questions than answers? An overview and suggestions for future research.” *Journal of psychopharmacology (Oxford)*, 33 (9), p.1039-1057
- Lea T., Amada N., Jungaberle H., Shecke H., Scherbaum N., Klein M. (2020a) “Perceived outcomes of psychedelic microdosing as self-managed therapies for mental and substance use disorders.” *Psychopharmacology*, 237 (5), p.1521-1532. DOI: 10.1007/s00213-020-05477-0
- Lea T., Amada N., Jungaberle H., Shecke H., Klein M. (2020b) “Microdosing psychedelics: Motivations, subjective effects and harm reduction” *The International journal of drug policy*, 75, pp. 1-9 Article 102600. DOI: 10.1016/j.drugpo.2019.11.008
- Ledwos, N., Rodas, J., Husain, M., Feusner, J., & Castle, D. (2023) “Therapeutic uses of psychedelics for eating disorders and body dysmorphic disorder” *Journal of Psychopharmacology*, 37 (1), p.3-13. DOI: 10.1177/02698811221140009

Lee, M. & Shain, B. (1985) *Acid Dreams: The Complete Social History of LSD: The CIA, the Sixties, and Beyond*. 1992 Grove press new york

Lett, S. & Dyck, E. (2022) “Tune in, Turn on: Religious Music and Spiritual Power in the History of Psychedelic Therapy.” *Social History of Medicine* 36(1), pp. 62–79. DOI: 10.1093/shm/hkac057

Lunds Universitet (2023) *Psykologstudenter i Lund först ut med att studera psykedelisk vetenskap och terapi*.
<https://www.lu.se/artikel/psykologstudenter-i-lund-forst-ut-med-att-studera-psykedelisk-vetenskap-och-terapi> (hämtad 2023-12-18)

Lutz, H. (2023) “Reconsidering Context in Psychedelic Research: Rituals as Ancient Libraries of Knowledge.” *Journal of scientific exploration*, 36 (4), pp. 717-739.

Luoma, J.B., Davis, A. K., Watts, R. & McCracken, L.M. (2020) “Integrating contextual behavioral science with research on psychedelic assisted therapy: Introduction to the special section.” *Journal of contextual behavioral science*, 15, pp. 207-209.

Lutkajtis, A. (2020) “Lost Saints: Desacralization, spiritual abuse and magic mushrooms.” *Fieldwork in Religion*, 14(2), pp. 118–139. DOI: 10.1558/firn.40554

Ly, C., Greb, A., Cameron, L., Wong, J., Barragan, E., Wilson, P., . . . Olson, D. (2018) “Psychedelics Promote Structural and Functional Neural Plasticity,” *Cell reports (Cambridge)*, 23(11), pp. 3170–3182. DOI: 10.1016/j.celrep.2018.05.022

Miceli, McMillan R. (2021) “Prescribing meaning: hedonistic perspectives on the therapeutic use of psychedelic-assisted meaning enhancement” *Journal of medical ethics*, 47 (10), pp.701-705
DOI:10.1136/medethics-2020-106619

Mosurinjohn, S., Roseman, L., & Girn, M. (2023). Psychedelic-induced mystical experiences: An interdisciplinary discussion and critique. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1077311. pp.1-12 DOI: 10.3389/fpsy.2023.1077311

Mueller, F., Lenz, C., Dolder, P., Harder, S., Schmid, Y., Lang, U., . . . Borgwardt, S. (2017) “Acute effects of LSD on amygdala activity during processing of fearful stimuli in healthy subjects,” *Translational psychiatry*, 7(4), pp. E1084. DOI: 10.1038/tp.2017.54

Muraresku, B. (2020) *The immortality key - the secret history of the religion with no name*. St Martin´s press: New York

Murphy R., Sumner R., Evans W., Ponton R., Ram S., Godfrey K., Forsyth A., Cavadino A., Krishnamurthy N., Smith T., Hoeh N., Menkes D., Muthukumaraswamy S. (2023) “Acute Mood-Elevating Properties of Microdosed Lysergic Acid Diethylamide in Healthy Volunteers: A

Home-Administered Randomized Controlled Trial.” *Biological psychiatry (1969)*, 94 (6), p.511-521

Nielson, E., & Guss, J. (2018) “The influence of therapists’ first-hand experience with psychedelics on psychedelic-assisted psychotherapy research and therapist training.” *Journal of Psychedelic Studies*, 2(2), pp. 64-73. DOI: 10.1556/2054.2018.009

Narkotikalagstiftningen NSL 1968:64

Nutt, D., King L., Phillips L. (2010) “Independent Scientific Committee on Drugs: Drug harms in the UK: a multicriteria decision analysis.” *The Lancet*, 376(9752) pp. 1558–1565. DOI: 10.1016/S0140-6736(10)61462-6

Olson, D.E. (2018) “Psychoplastogens: A Promising Class of Plasticity-Promoting Neurotherapeutics,” *Journal of experimental neuroscience*, 12, pp. 1179069518800508. DOI: 10.1177/1179069518800508

Olson, D. (2021a). ”The Subjective Effects of Psychedelics May Not Be Necessary for Their Enduring Therapeutic Effects.” *ACS Pharmacology & Translational Science*, 4(2), pp. 563-567. DOI: 10.1021/acsptsci.0c00192

Olson, D. (2021b). “The promise of psychedelic science.” *ACS Pharmacology and Translational Science*, 4, 413–415. DOI: 10.1021/acsptsci.1c00071

Ona, G.; Kohek, M. & Bouso, J. C. (2022) “The illusion of knowledge in the emerging field of psychedelic research” *New ideas in psychology*, 67, pp.100967.

Osmond, H. (1957). “A review of the clinical effects of psychotomimetic agents.” *Annals of the New York Academy of Sciences*, 66(3), pp. 418–434.

Osterhold H. & Fernandes-Osterhold G. (2023) “Chasing the Numinous: Hungry Ghosts in the Shadow of the Psychedelic Renaissance” *Journal of analytical psychology*, 68 (4), pp.638-664. DOI: 10.1111/1468-5922.12949

Sloshower, J., Guss, J., Krause, R., Wallace, R., Williams, M., Reed, S., & Skinta, M. (2020) “Psilocybin-assisted therapy of major depressive disorder using Acceptance and Commitment Therapy as a therapeutic frame,” *Journal of contextual behavioral science*, 15, pp. 12–19. DOI: 10.1016/j.jcbs.2019.11.002

Palhano-Fontes, F., Andrade, K., Tofoli, L., Jose, A., Crippa, A., Hallak, J., Riberio, S., De Araujo, D. (2015) “The psychedelic state induced by ayahuasca modulates the activity and connectivity of the default mode network,” *PloS one*, 10(2), e0118143. DOI: 10.1371/journal.pone.0118143

- Peterson, A. & Sisti, D. (2022) “Skip the Trip? Five Arguments on the Use of Nonhallucinogenic Psychedelics in Psychiatry” *Cambridge quarterly of healthcare ethics*, 31 (4), pp.472-476
DOI:10.1017/S0963180122000081
- Petranker, R., Anderson, T. & Farb, N. (2020) “Psychedelic Research and the Need for Transparency: Polishing Alice’s Looking Glass” *Frontiers in psychology*, 11, p.1681. DOI: 10.3389/fpsyg.2020.01681
- Phanke, W.N. (1969) “The Psychedelic Mystical Experience in the Human Encounter with Death” *The Harvard Theological Review*, 62 (1) p. 1-21. DOI: 10.1017/S0017816000027577
- Prashanth, P. (2017) “Psychedelic research in Australia: Breaking through the stigma” *Australian and New Zealand journal of psychiatry*, 51 (9), p.940-941. DOI: 10.1177/0004867417701580
- Pronovost-Morgan, C., Hartogssohn, I., & Ramaekers, J. (2023) “Harnessing placebo: Lessons from psychedelic science” *Journal of Psychopharmacology*, 37 (9), p. 866-875. DOI: 10.1177/02698811231182602
- Rajwani, K. (2022) “Should Adolescents be Included in Emerging Psychedelic Research?” *Canadian journal of bioethics = revue canadienne de bioéthique*, 5 (2), p.36-43. DOI: 10.7202/1089784ar
- Reiff, C., Richman, E., Nemeroff, C., Carpenter, L., Widge, A., Rodriguez, C., . . . McDonald, W. (2020) “Psychedelics and Psychedelic-Assisted Psychotherapy” *American Journal of Psychiatry*. 177 (5) pp. 365-468. DOI: 10.1176/appi.focus.19104
- Rose, N. (2016). ”Neuroscience and the future for mental health?” *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 25(2), pp. 95-100. DOI: 10.1017/S2045796015000621
- Ross, S., Bossis, A., Guss, J., Agin-Liebes, G., Malone, T., Cohen, B., . . . Schmidt, B. (2016) “Rapid and sustained symptom reduction following psilocybin treatment for anxiety and depression in patients with life-threatening cancer: a randomized controlled trial,” *Journal of psychopharmacology (Oxford)*, 30(12), pp. 1165–1180. DOI: 10.1177/0269881116675512
- Ross, S., Agin-Liebes, G., Lo, S., Zeifman, R., Ghazal, L., Benville, J., . . . Mennenga, S. (2021) “Acute and Sustained Reductions in Loss of Meaning and Suicidal Ideation Following Psilocybin-Assisted Psychotherapy for Psychiatric and Existential Distress in Life-Threatening Cancer,” *ACS pharmacology & translational science*, 4(2), pp. 553–562. DOI: 10.1021/acspsci.1c00020
- Ross, S., Agrawal, M., Griffiths, R., Grob, C., Berger, A., & Henningfield, J. (2022) “Psychedelic-assisted psychotherapy to treat psychiatric and existential distress in

life-threatening medical illnesses and palliative care,” *Neuropharmacology*, 216, p. 109174. DOI: 10.1016/j.neuropharm.2022.109174

Sessa, B. (2005). “Can psychedelics have a role in psychiatry once again?” *British Journal of Psychiatry*, 186, pp. 457-458. DOI: 10.1192/bjp.186.6.457

Schatzberg, A. F. (2020). “Some comments on psychedelic research.” *American Journal of Psychiatry*, 177, pp. 368–369. DOI: 10.1176/appi.ajp.2020.20030272

Schmid, Y., Enzler, F., Gasser, P., Grouzmann, E., Preller, K., Vollenweider, F., . . . Liechti, M. (2015) “Acute Effects of Lysergic Acid Diethylamide in Healthy Subjects,” *Biological psychiatry*, 78(8), pp. 544–553. DOI: 10.1016/j.biopsych.2014.11.015

Schmid, Y. and Liechti, M.E. (2018) “Long-lasting subjective effects of LSD in normal subjects,” *Psychopharmacology*, 235(2), pp. 535–545. DOI: 10.1007/s00213-017-4733-3

Simonsson, O., Hendricks, P., Chambers, R., Osika, W., & Goldberg, S. (2023) “Prevalence and associations of challenging, difficult or distressing experiences using classic psychedelics” *Journal of affective disorders*, 326, p.105-110. DOI: 10.1016/j.jad.2023.01.073

Smith, W. & Sisti, D. (2020) “Ethics and ego dissolution: the case of psilocybin” *Journal of medical ethics*, 47 (12), p.807-814. DOI: 10.1136/medethics-2020-106070

Socialstyrelsen (2019) *Om implementering av evidensbaserad praktik*

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/om-imp/lemlentering/> (Hämtad 2023-01-14)

Strauss, D., De la Salle, S., Slosower, J., & Williams, M. (2021) “Research abuses against people of colour and other vulnerable groups in early psychedelic research” *Journal of medical ethics*, 48 (10), p.728-737. DOI: 10.1136/medethics-2021-107262

Szigeti, B., Kartner, L., Blemings, A., Rosas, F., Feilding, A., Nutt, D., . . . Erritzoe, D. (2021) “Self-blinding citizen science to explore psychedelic microdosing” *eLife*, 10, Article e62878. DOI: 10.7554/eLife.62878

Szigeti, B., Nutt, D., Carhart-Harris, R., & Erritzoe, D. (2023). The difference between ‘placebo group’ and ‘placebo control’: A case study in psychedelic microdosing. *Scientific Reports*, 13(1), 12107. DOI: 10.1038/s41598-023-34938-7

Tagliazucchi, E., Carhart-Harris, R., Leech, R., Nutt, D., & Chialvo, D. R. (2014). “Enhanced repertoire of brain dynamical states during the psychedelic experience.” *Human Brain Mapping* 35(11), 5442–5456. DOI: 10.1002/hbm.22562

UNOCD (2023) *Recent developments involving psychedelics*

https://www.unodc.org/res/WDR-2023/WDR23_B3_CH2_psychedelics.pdf (hämtad 2023-11-15)

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningsed*, Stockholm: Vetenskapsrådet

Vidriales, L.A. & Ovies, D.H (2018) "Psychedelic tourism in Mexico, a thriving trend." *Pasos (Tenerife (Canary Islands))*, 16 (4), p.1037-1050. DOI: 10.25145/j.pasos.2018.16.072

Wang, J., Mann, F., Lloyd-Evans, B., Ma, R., & Johnson, S. (2018). "Associations between loneliness and perceived social support and outcomes of mental health problems: A systematic review." *BMC Psychiatry*, 18(1), pp. 156. DOI: 10.1186/s12888-018-1736-5

Wang, X., Xu, M., Song, Y., Li, X., Zhen, Z., Yang, Z., & Liu, J. (2014) "The network property of the thalamus in the default mode network is correlated with trait mindfulness," *Neuroscience*, 278, pp. 291–301. DOI: 10.1016/j.neuroscience.2014.08.006

Williams, K., Romero, O., Braunstein, M., & Brant, S. (2022) "Indigenous Philosophies and the "Psychedelic Renaissance"." *Anthropology of consciousness*, 33 (2), p.506-527. DOI: 10.1111/anoc.12161

Yaden, D. B., & Griffiths, R. R. (2020). "The subjective effects of psychedelics are necessary for their enduring therapeutic effects." *ACS Pharmacology & Translational Science*, 4(2), 568–572. DOI: 10.1021/acspsci.0c00194